

”Hon är min” ... fast egentligen inte

- **En komparativ genusanalys av fyra karaktärer i *Sookie Stackhouse Series***

Av: Deseré Gullberg Husberg & Sofie Abrahamsson

Handledare: Eva Jonsson
Södertörns högskola | Institutionen för kultur och lärande
Examensuppsats 15 hp
Svenska VI | Vårterminen 2016
Programmet för ämneslärarutbildningen

Abstract

Titel: "She's mine" - ... but not really

- A comparative gender analysis of four characters in *Sookie Stackhouse Series*

This thesis is a comparative analysis between two books from the Sookie Stackhouse series by Charlaine Harris. We chose to work with book 1 - *Dead Until Dark* and book 10 - *Dead in the Family*. Our analysis is based on a gender perspective, using the literature we present in previous research and theory. The aim for the thesis was to examine how gender and sexuality is portrayed in the books. In addition, we have looked at how the books represent gender norms in society through their characters and if named characters change throughout the series. We have applied comparative analysis and Nikolajeva's scheme on stereotypical males and females in literature. We chose to analyse the four main characters - Sookie, Bill, Eric and Sam. In our analysis we discuss how the balance of power between the characters is portrayed as well as their gender and sexuality in relation to each other.

Our analysis indicate that the characters are mainly portrayed with stereotypical gender norms and the comparison between the two books shows us no or very little development of named norms. Moreover, we observed that Sookies female gender is portrayed in relation to the three male characters, Bill, Eric and Sam. In addition, the male characters gender is also described in relation to the female character. Our analysis through Nikolajeva's scheme depicts the characters in all categories of stereotypical gender roles. Sookie could often be categorized as a normative female whilst Bill and Eric in majority were categorized as normative males. Sams character was the only one to portray both female and male characteristics. This was depicted in both books. Further more, the male genders were portrayed similar in both books although the characters were mentioned more regularly in book 1 compared to book 10. Conclusively, we discussed how the books can be used in class to teach about gender, sexuality and norms. Lastly, we stressed what the positive and negative outcomes for teachers may be and what we think is important in class not to emulate stereotypical gender roles.

Key words: gender, ascendancy, stereotypes, hegemony, norms, masculinity, femininity

Nyckelord: genus, makt, stereotyper, hegemoni, normer, maskulinitet, femininitet

Innehållsförteckning

INLEDNING	4
BAKGRUND	5
SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	8
DISPOSITION	8
TEORI	9
CENTRALA BEGREPP	14
METOD, MATERIAL OCH URVAL	15
TIDIGARE FORSKNING	17
PRESENTATION AV VERKEN	21
<i>DÖD TILLS MÖRKRET FALLER, BOK 1</i>	21
SAMMANFATTNING AV HANDLINGEN FRÅN BOK 1 TILL BOK 10	22
<i>DÖD I FAMILJEN, BOK 10</i>	23
ANALYS AV BOK 1, DÖD TILLS MÖRKRET FALLER	24
SOOKIE OCH BILL	24
SOOKIE OCH SAM	31
SOOKIE OCH ERIC	37
ANALYS AV BOK 10, DÖD I FAMILJEN	41
SOOKIE OCH ERIC	41
SOOKIE OCH BILL	51
SOOKIE OCH SAM	55
DISKUSSION OCH SLUTSATS	59
MAKTRELATIONEN MELLAN SOOKIE OCH MÄNNEN	59
ATT SKAPA SITT GENUS	61
SEXUALITETEN	62
SLUTSATSER	64
AVSLUTNING	65
SAMMANFATTNING	66
KÄLLFÖRTECKNING	68
TRYCKTA KÄLLOR	68
INTERNETBASERADE KÄLLOR	70

Inledning

Vampyrgeuren har länge varit populär och den moderniserats ständigt - från Bram Stokers *Dracula* (1897) till John Ajvide Lindqvists *Låt den rätte komma in* (2004). Det har givits ut många olika böcker, tv-serier och filmer om ämnet. Produktionen av både skönlitterära böcker, tv-serier och filmer har vuxit explosionsartat och lättillgängligheten har ökat genom streamingtjänster, e-böcker och appar som erbjuder ljudböcker. Många har via dessa streamingtjänster tittat på serien True Blood skapad av produktionsbolaget HBO som är filmatiserad utifrån den populära serien *Sookie Stackhouse Series*, skriven av Charlaine Harris. Harris första bok i serien, *Död tills mörkret faller*, vann Anthony Award för Best Paperback Mystery 2001.¹ Böckerna har visat sig vara populära, och vårt intresse att analysera dem utifrån ett genusperspektiv väcktes när vi såg potentialen i att kunna använda dem i vår kommande undervisning som svensklärare. Genom att vi använder modern litteratur i examensarbetet är förhoppningen att vi kommer åt två faktorer. Den ena förhoppningen är att kunna analysera verk som motsvarar det elever i gymnasiet läser både i skolan och på fritiden, och den andra är att med hjälp av teorier kunna synliggöra hur modern litteratur antingen producerar nya synsätt eller reproducerar gamla.

Vi är intresserade av att se hur karaktärerna i *Sookie Stackhouse Series* portätteras utifrån stereotypa könsroller eftersom fantasyböcker har en tendens att visa en schablonartad bild av män och kvinnor. Reproducerandet av könsrollerna påverkar hur vi uppfattar oss själva och vår omgivning. Genom att göra en analys av böckerna utifrån ett genusperspektiv är vår förhoppning att vi ska kunna visa att det som anses vara manligt och kvinnligt är konstruerat och skapas i relation till andra. En läsning av vår uppsats kan bidra till att hitta en ingång till att diskutera genus i fantasyböcker, och på så vis bli en inspiration till undervisningen.

¹ http://charlaineharris.com/?page_id=3 (Hämtad 2016-04-28)

Bakgrund

Att som lärare engagera eleverna att läsa är en stor del av svenskämnet. När PISA släpper sina rapporter blir det stora diskussioner om hur viktigt det är för eleverna att läsa mycket och hur det ska genomföras. I PISAs (Programme for International Student Assessment) undersökning från 2012 går det att läsa att 15-åringars läsförståelse i Sverige har försämrats, dels i relation till andra länder och dels till tidigare års undersökningar i Sverige.² Att elevers läsförståelse minskar är något som det måste göras något åt, och det är viktigt att de som undervisar ute på skolorna kan ge eleverna rätt verktyg för att kunna höja sin läsförståelse. Ett sätt att göra det på är att låta eleverna läsa böcker de är intresserade av och använda olika teoretiska analysmetoder för att få en djupare förståelse av verket.

Läsningen i skolan syftar dels till att utveckla läs- och skrivförmåga och dels till att kunna skapa en förståelse för hur litteratur och samhälle påverkas av varandra. Samtalet om det lästa kan också bidra till att elevernas världsbild blir mer utvecklad och analytisk genom att de får ta del av olika perspektiv och teorier som tar upp till exempel genus och mångfald. Vidare stimulerar samtalet om det lästa elevernas förmåga att ifrågasätta, problematisera och synliggöra exempelvis normer och utanförskap, något som i sin tur kan utmana och utveckla elevernas världsbild.

I läroplanen under syfte kan vi bland annat läsa att:

Eleverna ska ges möjlighet att i skönlitteraturen se såväl det särskiljande som det allmänmänskliga i tid och rum. Undervisningen ska också leda till att eleverna utvecklar förmåga att använda skönlitteratur och andra typer av texter samt film och andra medier som källa till självinsikt och förståelse av andra människors erfarenheter, livsvillkor, tankar och föreställningsvärldar. Den ska utmana eleverna till nya tankesätt och öppna för nya perspektiv.³

Om eleverna läser och ser på tv-serier på fritiden utan kunskap om olika analysverktyg är det lätt att till exempel stereotypa genussroller fortsätter att reproduceras. Genom att göra en litteraturvetenskaplig studie utifrån ett genusvetenskapligt perspektiv kan lärare ge elever verktygen att analysera populärvetenskaplig text och andra medier. Elever ska enligt läroplanen lära sig ett kritiskt förhållningssätt⁴ - oavsett om det gäller skönlitteratur, facklitteratur, tv-serier,

² http://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/sok?_xurl=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fpubtext%2Ftrycksak%2FBlob%2Fpdf3126.pdf%3Fk%3D3126 (hämtad 2016-04-29)

³ *Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011*, Skolverket, Stockholm, 2011. s. 160

⁴ *Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011*, Skolverket, Stockholm, 2011. s. 161

nyheter, webbforum eller sociala medier. Med hjälp av vår analys vill vi synliggöra bland annat underliggande budskap i fantasy-litteraturen. En förhoppning är även att vårt arbete kan hjälpa till att öppna upp för intressanta skönlitterära diskussioner i klassrummet utifrån ett genusperspektiv.

”Populärkulturen spelar en enorm roll för dagens unga och är för många (inte bara unga) också den enda kulturen”⁵, menar Magnus Persson i *Populärkulturen och skolan*. Vidare skriver han att den måste tas på allvar eftersom den är en slags bas för vilka eleverna är som personer när de befinner sig i skolan, inte bara utanför.⁶ Genom att använda böcker ur *Sookie Stackhouse Series* använder vi oss av sådant som elever ute på skolorna skulle kunna läsa på sin fritid, och kan på det sättet komma närmare eleverna i deras egna intressen. Böckerna är dessutom översatta till över 30 olika språk,⁷ vilket gör att lärare kan arbeta blocköverskridande tillsammans med andra lärare i till exempel svenska, engelska eller modersmål. I vår analys har vi valt att jobba med bok 1, *Död tills mörkret faller*, och bok 10, *Död i familjen*. Eftersom de är skrivna med stora tidsspann mellan sig gör det att det blir mer intressant att undersöka huruvida karaktärerna förändras böckerna emellan, än att ta två böcker som skrivits med ett kortare tidsspann mellan sig. Vår förhoppningar är att böcker som skrivits med större mellanrum kan visa större utveckling hos karaktärerna eftersom det är mer troligt att handlingen förändras vilket tvingar karaktärerna att utvecklas.

I PISAs rapport 398 från 2012, *15-åringars kunskaper i matematik, läsförståelse och naturvetenskap*, går det att läsa bland annat om hur 15-åringar i Sverige ligger till i sin läsning jämfört med tidigare år i Sverige och jämfört med andra länder. Underökningen är gjord ett ämne i taget, genom prov och enkäter.⁸ De menar att: ”En ökande andel elever i Sverige uppfattar skolan som bortkastad tid och känner liten samhörighet med sin skola”.⁹ De menar vidare att Sverige är det land där alla kunskapsområden (matematik, läsförståelse och naturvetenskap) har sjunkit som mest och i läsförståelse är det hela 19 länder som presterar bättre. Rapporten visar

⁵ Magnus Persson, (red.), *Populärkulturen och skolan*, Studentlitteratur, Lund, 2000 s. 16

⁶ Magnus Persson, (red.), *Populärkulturen och skolan*, Studentlitteratur, Lund, 2000 s. 79

⁷ http://charlaineharris.com/?page_id=3 (hämtad 2016.04.28)

⁸ http://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/sok?_xurl=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwpu-bext%2Ftrycksak%2Fblob%2Fpdf3126.pdf%3Fk%3D3126 s. 4 (Hämtad 2016-04-29)

⁹ http://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/sok?_xurl=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwpu-bext%2Ftrycksak%2Fblob%2Fpdf3126.pdf%3Fk%3D3126 s. 7 (Hämtad 2016-04-29)

också att pojkar i Sverige har lägre resultat jämfört med flickor i både naturkunskap och läsförståelse¹⁰.

Annan forskning som är intressant för denna uppsats är det Anna Hedenus, Sofie Björk och Oksana Shmulyar Gréen skrivit, som behandlar feminism, genus och normer i *Feministiskt tänkande och sociologi - teorier, begrepp och tillämpningar* (2015). De menar att intresset för kvinnors kroppar och hälsa har uppmärksamrats i mycket större utsträckning än mäns, och att begreppet ”mäns hälsa” inte blev allmänt känt förrän 1980. De skriver även att kvinnan enligt normen förväntas ta större ansvar för inte bara den egna kroppen, utan även andras kroppar - till exempel familjens. De ska i och med det ta ansvar för sådant som är hygieniskt och hälsofrämjande för kroppen.¹¹ Vidare menar de att kvinnan kan sägas betrakta sin kropp som i behov av ständig utveckling, och att de ofta klandrar sina egna kroppar och upplever sig som otillräckliga.¹²

Även Thomas Laqueur skriver om kvinnor och kvinnoforskning, men han tar en annan utgångspunkt och fokuserar på tidig kvinnoforskning (1700-talet till 1900-talet) i boken *Om könens uppkomst - hur kroppen blev kvinnlig och manlig* (1994). Han menar att det var under 1700-talet som könet uppfanns som det vi känner till idag. En ville få fram att kvinnan var annorlunda än mannen genom biologiska skillnader, framför allt på grund av livmodern.¹³ I samband med kvinnoemancipationen under franska revolutionen, skapades en antifeministisk rörelse som ville begränsa kvinnornas utrymme. Den antifeministiska rörelsen såg att kvinnorna utgjorde ett hot på grund av löftet under revolutionen som menade att ”[...] mänskligheten kunde förnyas i alla sina sociala och kulturella förhållanden, att kvinnorna skulle kunna förvärva inte bara medborgerliga utan också personliga friheter, att familj, moral och personliga relationer alla kunde nyskapas”. De män som motsatte sig att kvinnorna skulle ha mer borgerlig och privat makt skapade ”bevis”, både genom att manliga läkare skrev tidningsnotiser och manliga forskare

¹⁰ http://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/sok?_xurl_=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwpu_bext%2Ftrycksak%2FBlob%2Fpdf3126.pdf%3Fk%3D3126 s. 6 (Hämtad 2016-04-29)

¹¹ Anna Hedenus, Sofie Björk, & Oksana Shmulyar Gréen (red.), *Feministiskt tänkande och sociologi: teorier, begrepp och tillämpningar*, 1. uppl., Studentlitteratur, Lund, 2015 s. 161

¹² Anna Hedenus, Sofie Björk, & Oksana Shmulyar Gréen (red.), *Feministiskt tänkande och sociologi: teorier, begrepp och tillämpningar*, 1. uppl., Studentlitteratur, Lund, 2015 s. 165

¹³ Thomas Laqueur, *Om könens uppkomst: hur kroppen blev kvinnlig och manlig*, B. Östlings bokförl. Symposion, Stockholm, 1994 s. 221

gjorde experiment. Detta för att påvisa hur kvinnornas kroppar inte motsvarar det som krävs för ökat utrymme och makt.¹⁴

Vidare skriver Laqueur om att frihet blev en könsfråga. De forskare som gjorde experiment och undersökningar på kvinnan och kvinnokroppen gjorde det för att befästa könsskillnaderna. ”Denna ‘konst’ iklädd naturvetenskapens prestige blev i sin tur den förmodade grundvalen för den sociala diskursen”.¹⁵ Kvinnans huvudform och hals studerades och skulle visa i vilken grad kvinnan var återhållsam och mer benägen till ren och äkta kärlek eller om hon var mer djurisk. Kvinnans sexualitet var också någonting som försöktes fastställas. Hennes sexualitet ansågs vara annorlunda mannens då vissa kvinnor kunde vara mer återhållsamma än män och avstå sex. Forskning gjordes även på djur för att se samband mellan djurens brunst och kvinnornas menstruation.¹⁶ Manliga läkare, som skrev tidningsnotiser, och forskare försökte bevisa fysiska och biologiska skillnader mellan könen för att begränsa kvinnans borgerliga och privata maktutrymme.

Syfte och frågeställningar

Syftet med detta examensarbete är att undersöka hur genus och sexualitet framställs i böckerna *Död tills mörkret faller* och *Död i familjen* ur *Sookie Stackhouse Series*.

- Hur porträtteras karaktärerna i bok 1 och 10 utifrån genus och sexualitet?
 - På vilket sätt förändras det mellan bok 1 och 10?
- På vilket sätt skapar Sookie sitt genus genom interaktion med de olika männen?

Disposition

Analysen består av två delanalyser som vi har skrivit var för sig. Analys 1 skrivs av Sofie och fokuserar på bok nummer 1, *Död tills mörkret faller* och analys 2 skrivs av Deseré och fokuserar på bok nummer 10, *Död i familjen*. Båda delanalyserna är indelade i tre olika underkategorier. I var och en diskuteras huvudkaraktären Sookie i relation till de olika männen. I analys 1 har vi valt att analysera Sookie - Bill först, sedan Sookie - Sam och sist Sookie - Eric. I analys 2 har vi

¹⁴ Thomas Laqueur, *Om könens uppkomst: hur kroppen blev kvinnlig och manlig*, B. Östlings bokförl. Symposion, Stockholm, 1994 s. 222

¹⁵ Thomas Laqueur, *Om könens uppkomst: hur kroppen blev kvinnlig och manlig*, B. Östlings bokförl. Symposion, Stockholm, 1994 s. 236

¹⁶ Thomas Laqueur, *Om könens uppkomst: hur kroppen blev kvinnlig och manlig*, B. Östlings bokförl. Symposion, Stockholm, 1994 s. 238-241

valt att analysera Sookie - Eric först, sedan Sookie - Bill och sist Sookie - Sam. Ordningen har kommit sig av att de olika männen spelar olika stora roller i böckerna. De som i boken har störst roll har placerats längst fram i analyserna. Resultatet vävs sedan samman i en slutsats och diskussion, skriven av oss båda. I diskussionen jämför vi de olika männens roller med varandra och i förhållande till Sookie och hur karaktärernas genus skapas. Under "Avslutning" kopplar vi användandet av verken till undervisningen, som sedan följs av en sammanfattning av hela uppsatsen.

Teori

Vi kommer att utgå från genusteori i analyserna och vi ämnar att analysera hur och om genus konstrueras i *Sookie Stackhouse Series*. För att kunna göra det kommer vi att använda oss av olika teoretiska ramar för att lättare kunna synliggöra diverse strukturer.

Begreppet genus har vi definierat utifrån Judith Butlers (2005) avgränsning, "[...] att kön/genus inte är att vara utan *göra*. Ingen är kvinna eller man per någon automatik utan *görs* till kvinna eller man".¹⁷ Detta innebär alltså att genus inte är något en föds med, utan något som skapas. Isärhållandet mellan män och kvinnor är något som Hirdman (2003) diskuterar i *Genus: om det stabila föränderliga former*. Hon menar att:

Att vara man är att inte vara kvinna. Att vara man är att vara normbärare. Dessa två maskulinitetens "lagar" skapar sammantagna ett slags motiv för det vi ständigt kan avläsa, på olika nivåer: att göra genus är att göra skillnad, där skillnad inte finns. Konkret och abstrakt: att hålla isär.¹⁸

Både Butler och Hirdman menar att genus konstrueras i relation till det andra könet, eller det enda, det vill säga mannens. Kvinnan skapas genom avsaknaden av manliga attribut och egenskaper vilket gör att genus skapas - för båda könen. Kvinnor görs, medan män gör. Hirdman visar genom olika citat hur kvinnans kompetens tas ifrån henne genom att maskulinisera henne: "Men hon är allt duktig hon, Anna! Kör bil som en hel karl" och: "Man kan sannerligen inte se om det är en kvinna eller karl, så skicklig hon är".¹⁹ Kvinnan kommer aldrig att äga sin kompetens så som mannen gör, kvinnan kommer bara vara lite mer manlig, men inte tillräckligt manlig för att få manlig status. Tiina Rosenberg skriver om genus i inledningen till Judith Butlers bok *Könet brinner!*:

¹⁷ Judith Butler, *Könet brinner!: texter*, Natur och kultur, Stockholm, 2005 s. 9

¹⁸ Yvonne Hirdman, *Genus: om det stabila föränderliga former*, 2., [rev.] uppl., Liber, Malmö, 2003 s. 65

¹⁹ Yvonne Hirdman, *Genus: om det stabila föränderliga former*, 2., [rev.] uppl., Liber, Malmö, 2003 s. 66

[...] när vardagslivets könade praktiker diskuteras sägs det i allmänhet, för att bara nämna ett exempel: >>kvinnor sitter med ihoppressade ben, medan män sitter med särade ben>>. Enligt Butler skulle resonemanget ändras till att >>med ihoppressade ben iscensätts ('görs') en kvinna, med särade ben en man>>. Särade ben är en utåtgående, expansiv rörelse som innebär synlighet medan ihoppressade ben tränger ihop kroppen och betyder osynlighet. Butler pekar på detta sätt ut det normativa förhållningssättet till köns kategorier.²⁰

Hur en identifierar sig, och hur identiteter skapas är något som Judith Butler skriver om i *Genustrubbel* (2007). Hon menar att ” >>identiteten>> säkras genom de stabiliserade begreppen kön, genus och sexualitet, ifrågasätts själva >>personbegreppet>> [...]”.²¹ Hon menar att det vanligtvis blir problematiskt med personer som inte följer normerna, eftersom det är normer som definierar vilka vi är - främst genom kön, genus och begär och sexuellt beteende. Genusnormer är kontinuitet och koherens medan uppluckrandet av genusnormer är inkoherens och diskontinuitet.

Med andra ord är diskontinuitetens och inkoherensens spektra, som endast är tänkbara i relation till rådande normer för kontinuitet och koherens, alltid såväl förbjudna som skapade av just de lagar som försöker etablera kaosala eller expressiva förbindelser mellan biologiskt kön, kulturellt konstituerat genus och bådaderas >>uttryck>> eller >>verkan>> när det sexuella begäret yttrar sig i sexuella handlingar.²²

Det som inte ryms i genusnormerna framställs som något som är i vägen för reproducerandet av normer. Hon skriver också om kön och menar: ”Att identifiera kvinnor med >>kön>> innebär [...] att kategorin kvinnor intimt förenas med kvinnokropparnas sexualiserade särdrag samt att de på grund av detta förvägras den frihet och självständighet som män åtnjuter”. Det finns alltså bara ett kön - det feminina. Detta eftersom det maskulina inte ses som något genus utan snarare det allmängiltiga och definitiva.²³ I *Genus ogjort* (2006) skriver Butler om att om genus är ett görande, en aktivitet som utförs, kan inte genus skapas av en individ, den skapas i samklang med andra. Hon menar då att det är en ”praktik av improvisationer inom en scen av tvång”.²⁴ Hon menar att genus alltid finns där eftersom att det är en konstruktion, och därför speglar vi oss i det vilket påverkar den självbild vi har av oss själva, där vi antingen reproducerar normer omedvetet, eller aktivt motarbetar dem.

Butler menar att män kan åtnjuta den sexuella friheten på ett annat sätt än kvinnan och vi kommer i vår analys att använda oss av begreppet ”hora” för att undersöka varför kvinnan inte har samma sexuella frihet som männen. Begreppet kommer att diskutera utifrån Maria Bäckmans definition i

²⁰ Judith Butler, *Könet brinner!: texter*, Natur och kultur, Stockholm, 2005 s.16

²¹ Judith Butler, *Genustrubbel: feminism och identitetens subversion*, Daidalos, Göteborg, 2007 s. 68

²² Judith Butler, *Genustrubbel: feminism och identitetens subversion*, Daidalos, Göteborg, 2007 s. 68

²³ Judith Butler, *Genustrubbel: feminism och identitetens subversion*, Daidalos, Göteborg, 2007 s.71-72

²⁴ Judith Butler, *Genus ogjort: kropp, begär och möjlig existens*, Norstedts akademiska förlag, Stockholm, 2006 s.

avhandlingen *Kön och känsla* (2003). Hennes fältarbete baseras på intervjuer av elever i en gymnasieskola där hon undersökt elevers attityder gällande sex, lust, känslor och normer. Hon diskuterar begreppet ”hora” utifrån hur tjejer och killar ser på sexualitet. ”På grund av den obestämda och glidande mening som knyts till ‘horan’ [...] kan en tjej bli hora genom sina kontakter med pojkar bara genom sitt sätt att prata eller klä sig”.²⁵ Vidare skriver hon om att det inte finns liknande nedlåtande skällsord för killar. Om män får negativa kommentarer handlar det sällan om deras aktiva sexualitet, utan snarare kring omanlighet, till skillnad från kvinnor.²⁶ Hon skriver att:

Då som nu var horan, vandringspokalen, madrassen eller den lösaktiga personen alltid en kvinna. Liksom så gott som alla könsstereotypa som tar sikte på den kvinnliga sexualiteten rör det sig om en seg struktur av kompakt avståndstagande. I manliga epitet, som de äldre ‘fittehök’ såväl som det nyare ‘casanova’, anas däremot också något annat: ett inslag av avund och beundran.²⁷

Ann Heberlein skriver också om män och kvinnors sexualitet och poängterar i *Den sexuella människan* (2004) att: ”Vi behöver varandra för att veta att vi betyder något, att vi är OK, enkelt uttryckt. Min upplevelse av mitt människovärde är beroende av att någon annan berättar för mig att jag är värdefull”.²⁸ Vidare skriver hon en kort idéhistorisk genomgång där hon tar upp ojämlikheter mellan män och kvinnor, och hon menar att: ”Mannen har alltid haft mer makt och inflytande än kvinnor, och därför kunnat prägla vår uppfattning om manligt och kvinnligt. Mannen och det manliga har varit norm, kvinnan och det kvinnliga har betraktats som det avvikande”.²⁹ Vidare skriver hon om förhållanden mellan människor och lyfter två olika sorters relationer - den asymmetriska och den symmetriska. I ett asymmetriskt förhållande är det bara ena parten som har makten att bestämma över relationen och avsluta den, medan i en symmetrisk relation befinner sig båda parter på samma plan och har lika stor makt över relationen.³⁰ Heberlein skriver att: ”Föreställningen att kvinnan ska ta ansvar, inte bara för sin egen utan även mannens sexualitet, är tyvärr också en tragisk realitet”.³¹ Huruvida sexualiteten mellan män och

²⁵ Maria Bäckman, *Kön och känsla: samlevnadsundervisning och ungdomars tankar om sexualitet*, Makadam, Diss. Stockholm : Univ., Göteborg, 2003 s. 111

²⁶ Maria Bäckman, *Kön och känsla: samlevnadsundervisning och ungdomars tankar om sexualitet*, Makadam, Diss. Stockholm : Univ., Göteborg, 2003 s. 111

²⁷ Maria Bäckman, *Kön och känsla: samlevnadsundervisning och ungdomars tankar om sexualitet*, Makadam, Diss. Stockholm : Univ., Göteborg, 2003 s. 101

²⁸ Ann Heberlein, *Den sexuella människan: [etiska perspektiv]*, Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 21

²⁹ Ann Heberlein, *Den sexuella människan: [etiska perspektiv]*, Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 27

³⁰ Ann Heberlein, *Den sexuella människan: [etiska perspektiv]*, Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 22

³¹ Ann Heberlein, *Den sexuella människan: [etiska perspektiv]*, Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 57

kvinnor skiljer sig åt är även något hon skriver mycket om, och hon menar att mannens sexualitet inte har betraktats som lika problematisk som kvinnans har.³²

När det kommer till män och mansforskning lyfter Raewyn Connell fram maskulinitetsforskningens utveckling under tio år i *Maskuliniteter* (2008). Hon tar upp mansrollen, olika maskuliniteter, genusrelationer och historia och politik. Boken är uppdelad i tre överordnade kapitel som berör olika delar inom maskulinitetsforskning. Dessa är ”kunskapen och dess problem”, ”fyra studier över maskulinitetens dynamik” och ”historia och politik”. Hon menar att definitionen av maskuliniteten står inför problemet att få män faktiskt lever upp till den hegemoniska maskuliniteten (något vi presenterar nedan). Däremot menar hon att alla män, oavsett om de lever upp till det eller inte, drar nytta av patriarkets fördelar. Det är alltså fördelaktigt för männen när kvinnan är i underordnad ställning.³³ Vidare beskriver Connell (2008) relationer mellan olika maskuliniteter. Hon då tar upp kategorierna hegemoni, underordnad och delaktighet och beskriver dessa. Hon menar att när en tittat på samspelet mellan kön, etnicitet och klass har multipla maskuliniteter synliggjorts. Det finns inte bara ”[...] en svart maskulinitet, eller en arbetarklassmaskulinitet”.³⁴

Hegemonisk maskulinitet definierar Connell ”som den konfiguration av genuspraktik som innehåller det för tillfället accepterade svaret på frågan om patriarkatets legitimitet”.³⁵ Vidare skriver hon: ”Det innebär inte att de mest iögonfallande bärarna av hegemonisk maskulinitet alltid är de mäktigaste. De kan lika gärna vara ideal såsom filmskådespelare eller till och med fantasifigurer, t.ex. filmroller”.³⁶ Även om idealet kan variera, finns det i institutionella sammanhang (militären, näringslivet och staten) en enhetlig bild av hur hegemonisk maskulinitet ser ut. Connell poängterar dock att hegemonin är i ständig förändring eftersom den utmanas av olika grupper, och då skapas nya lösningar för hegemonin. *Delaktighet* definierar Connell som den relation som bygger just på delaktighet. Dessa maskuliniteter är: ”Konstruerade att de erhåller den patriarkaliska utdelningen utan de spänningar och risker det innebär att befinna sig i patriarkalets frontlinje”.³⁷ De får alltså fördelarna av patriarkatet men utan att behöva ha den makten som den hegemoniska mannen har. Dessa är enligt Connell män som gör sin del av

³² Ann Heberlein, *Den sexuella människan: [etiska perspektiv]*, Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 58

³³ Raewyn Connell, *Maskuliniteter*, 2. uppl, Daidalos, Göteborg, 2008 . s 117

³⁴ Raewyn Connell, *Maskuliniteter*, 2. uppl, Daidalos, Göteborg, 2008 s. 114

³⁵ Raewyn Connell, *Maskuliniteter*, 2. uppl, Daidalos, Göteborg, 2008 s. 114

³⁶ Raewyn Connell, *Maskuliniteter*, 2. uppl, Daidalos, Göteborg, 2008 s. 115

³⁷ Raewyn Conell, *Maskuliniteter*, 2. uppl, Daidalos, Göteborg, 2008 s. 117

arbetet hemma och bidrar med lön till familjen.³⁸ *Underordnande* menar hon innebär män som är underordnade andra män. Det första exemplet hon tar upp är homosexuella män som förtrycks på grund av sin sexuella läggning, och hon tar även upp heterosexuella män och pojkar som går utanför normen för vad som anses manligt. Dessa män och pojkar ”är också utstängda från legitimitetscirkeln. Processen markeras av en rik flora av smädelser: mes, sillmjölke, tönt, klant, morsgris, fegis, ynkrygg, mammas gosse, nolla osv.”³⁹ Dessa män hamnar utanför legitimitetscirkeln på grund av feminina drag.

Vidare går det att läsa om mansforskning i Thomas Johanssons bok *Det första könet? Mansforskning som reflexivt projekt* (2000). Boken är indelad i fyra överordnade kapitel där han fokuserar på makt, kropp, rationalitet och faderskap utifrån ett manligt perspektiv. Han skriver om begreppet *den nye mannen* och menar att ”han saknar den yttre säkerhet som karakteriserar den traditionella hegemoniska manligheten”.⁴⁰ *Den nye mannen* blir instabil och får svårt att hitta sin manliga identitet, och Johansson förklarar att processen som mannen genomgår kallas feminisering.⁴¹ Gränserna mellan vad som uppfattas som manligt och kvinnligt suddas ut och blir mindre givna. Johansson tar upp många aspekter runt manlighet och vad som anses manligt - det vill säga mannen utan feminisering, och tar upp kroppen som ett exempel. Han menar att mannens kropp framställts som aktiv och stark medan kvinnokroppen stått i forskningsfokus där en tittat på biologi och sexualitet. Detta menar han har resulterat i att det har varit svårt att få en förståelse för sjukdomar, psykisk ohälsa och andra defekter, som han kallar det, hos män. Resultatet har blivit att när mannen och den manliga kroppen inte lever upp till de ideal som finns för män, som starka och aktiva, kopplas ”defekterna” till femininitet eftersom det i väldigt liten utsträckning forskats om den manliga kroppen och sexualiteten. Den hegemoniska mannen menar han är den typ av man som kan förknippas med exempelvis muskelbyggare/bodybuilders.⁴² Starka och aktiva.

Den sociala konstruktionen av kroppen, mäns makt över kvinnor och symbolisk makt är något som Pierre Bourdieu skriver om i *Den manliga dominansen* (2004). När han skriver om det symboliska våldet menar han bland annat att: ”De dominerade tillämpar kategorier konstruerade ur de dominerandes perspektiv på dominansrelationerna och får dem därför att framstå som

³⁸ Raewyn Connell, *Maskuliniteter*, 2. uppl, Daidalos, Göteborg, 2008 s. 118

³⁹ Raewyn Connell, *Maskuliniteter*, 2. uppl, Daidalos, Göteborg, 2008 s. 117

⁴⁰ Thomas Johansson, *Det första könet?: mansforskning som reflexivt projekt*, Studentlitteratur, Lund, 2000 s. 53

⁴¹ Thomas Johansson, *Det första könet?: mansforskning som reflexivt projekt*, Studentlitteratur, Lund, 2000 s. 53

⁴² Thomas Johansson, *Det första könet?: mansforskning som reflexivt projekt*, Studentlitteratur, Lund, 2000, s 72, 92

naturliga. Det kan leda till att de utsätter sig själva för ett slags systematiskt förringande eller nedsvärande”.⁴³ Vidare skriver han att kvinnor har svårt att acceptera sin kropp, och att de uppfattar sina kroppar som ”icke överensstämmande med modets estetiska normer”.⁴⁴ Han menar att i och med den manliga dominansen blir kvinnorna objektifierade, och existerar genom männens blickar som ”välkomnande, tilldragande och disponibla objekt. Man väntar sig av dem att de skall vara »kvinnliga», det vill säga leende, sympatiska, omtänksamma, fogliga, diskreta, återhållsamma, ja, till och med utplånade.”⁴⁵ Han lyfter även männens makt i det offentliga rummet och över ekonomin, medan kvinnan är förutbestämd att ta hand om det privata rummet - hemmet.⁴⁶

Centrala begrepp

Här beskriver vi kort hur vi har valt att använda diverse återkommande begrepp och utifrån vilken definition vi använder dem.

Vi har valt att använda oss av Judith Butlers (2005) definition av genus: ”[...] att kön/genus inte är att vara utan *göra*. Ingen är kvinna eller man per någon automatik utan *görs* till kvinna eller man”.⁴⁷ Vi utgår även från Maria Nikolajevas (1998) schema för manliga och kvinnliga karaktärsdrag i litteraturen. Dessa karaktärsdrag grundar sig i föreställningen om manliga och kvinnliga biologiskt givna skillnader.⁴⁸ Även i definitionen av könsrollerna utgår vi från Nikolajevas schema för manliga och kvinnliga egenskaper, och schemat används för att se hur och om karaktärerna bryter mot normerna. När vi definierar ”horan” använder vi oss av Maria Bäckmans samt Fanny Ambjörnssons beskrivning och definition. Bäckman definierar hora-begreppet utifrån någon som “överskrider oskrivna lagar som på något vis har att göra med för mycket, för ofta, med fel personer och på fel sätt.”⁴⁹ Ambjörnsson menar att det är en kvinna som bryter mot normer gällande exempelvis sexualitet och som då ses som den icke-reproduktiva kvinnan med utmanande framtoning och klädsel.⁵⁰ ”Madonnan” definierar vi utifrån

⁴³ Pierre Bourdieu, *Den manliga dominansen*, Daidalos, Göteborg, 2004 s. 48

⁴⁴ Pierre Bourdieu, *Den manliga dominansen*, Daidalos, Göteborg, 2004 s. 48

⁴⁵ Pierre Bourdieu, *Den manliga dominansen*, Daidalos, Göteborg, 2004 s. 81

⁴⁶ Pierre Bourdieu, *Den manliga dominansen*, Daidalos, Göteborg, 2004 s. 110

⁴⁷ Judith Butler, *Könet brinner!: texter*, Natur och kultur, Stockholm, 2005 s. 9

⁴⁸ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, Studentlitteratur, Lund, 1998 s. 129

⁴⁹ Maria Bäckman, *Kön och känsla: samlevnadsundervisning och ungdomars tankar om sexualitet*, Makadam, Diss. Stockholm : Univ., Göteborg, 2003 s. 102

⁵⁰ Fanny Ambjörnsson, *I en klass för sig: genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer*, Ordfront, Diss. Stockholm: Univ., Stockholm, 2008 s. 117

Ambjörnssons definition av den asexuella/reproduktiva kvinnan. ”Madonnan” passar även in på beskrivningen av Nikolajevas schema för den normativa kvinnan.

För att beskriva olika manligheter har vi använt oss av Connells (2008) definition av maskuliniteter: dominanta, delaktiga och underordnade. Vi kommer även att använda oss av begreppet feminisering, som beskrivs utifrån Johanssons (2000) definition. Han menar att det blir en feminiseringsprocess när gränserna för vad som är manligt och kvinnligt luckras upp. Fokus läggs på att mannens gränser luckras upp och han tar del av det feminina, vilket i sin tur skapar ”den nya mannen”.⁵¹

Metod, material och urval

De böcker vi har valt att analysera är från bokserien *Sookie Stackhouse Series*. Totalt är det 14 böcker i serien som utkommit åren 2001-2013. De två böcker som vi kommer att jämföra är bok nummer 1: *Död tills mörkret faller*, utkommen 2001 (på engelska *Dead Until Dark*) och bok nummer 10: *Död i familjen* utkommen 2010 (på engelska *Dead In The Family*). Vi har valt dessa böcker eftersom vampyrigenren är mycket populär ute i skolorna och vi har båda två mött elever ute på våra praktikperioder som läst dem. Böckerna släpptes även som en tv-serie i sju säsonger under namnet True Blood, men vi har valt att inte skriva om dessa i vårt examensarbete då det redan finns mycket skrivet om tv-serien. Bokserien skiljer sig dessutom i både handling och karaktärer mot tv-serien, där det gjorts mest forskning.

Vi har valt att analysera fyra olika karaktärer som finns med i både *Död tills mörkret faller* och *Död i familjen*. Dessa är Sookie, Bill, Sam och Eric. Vi har valt dessa för att de har mest utrymme, även om utrymmet varierar mellan de två böckerna. Vi har även valt att analysera Sookie i relation till Bill, Sam och Eric och vi har strukturerat upp analysen genom undertitlar för vardera ”par”. Ordningen på vilket par som kommer först i de olika analyserna är upplagd efter vilken karaktär som har mest utrymme i böckerna. Den med mest utrymme analyseras först och den med minst utrymme analyseras sist. Vi har valt att strukturera analyserna på så vis eftersom vi utifrån det vill kunna diskutera deras olika relation i förhållande till varandra.

För att kunna jämföra våra två verk använder vi oss av en komparativ metod. Thomas Denk skriver i boken *Komparativa analysmetoder* (2012) att komparation innebär att jämföra genom

⁵¹ Thomas Johansson, *Det första könet?: mansforskning som reflexivt projekt*, Studentlitteratur, Lund, 2000 s. 53

att ”vi sätter objekt i förhållande till varandra”.⁵² Vidare skriver han om de relationella egenskaperna. De relationella egenskaperna går ut på att jämföra samma sak i till exempel två olika verk.⁵³ I vårt fall innebär det att vi jämför två olika verk, *Död tills mörkret faller* och *Död i familjen*, men tittar på samma saker i båda böckerna för att sedan jämföra det vi har kommit fram till. För att göra det menar Denk att en behöver en analysmodell, vilken vi nedan presenterar.⁵⁴

Maria Nikolajeva har i *Barnbokens byggklossar* (2004) skapat ett schema för hur olika stereotypa egenskaper tillskrivs män och kvinnor i skönlitteratur, som utgår ifrån föreställningen om vad som är manligt och kvinnligt - att genus är konstruerat. Nikolajeva skriver om genusperspektiv i persongestaltning och vi kommer använda oss av hennes analyschema för normativa manliga och kvinnliga karaktärer i litteraturen, men tar även en utgångspunkt i genusteorin. Nikolajeva menar att inte alla manliga och kvinnliga karaktärer faller inom ramarna för hennes schema.⁵⁵ Vi anser dock att detta schema kan synliggöra eventuella stereotypa roller och karaktäregenskaper när vi ska analysera karaktärerna i *Sookie Stackhouse Series*. Schemat delas upp på följande sätt:

Män/pojkar	Kvinnor/flickor
Starka	Vackra
Våldsamma	Agressionshämmande
Känslokalla, hårda	Emotionella, milda
Aggressiva	Lydiga
Tävlande	Självupppoffrande
Rovgiriga	Omtänksamma, omsorgsfulla
Skyddande	Sårbara
Självständiga	Beroende
Aktiva	Passiva
Analyserande	Syntetiserande
Tänker kvantitativt	Tänker kvalitativt
Rationella	Intuitiva

⁵² Thomas Denk, *Komparativa analysmetoder*, 1. uppl., Studentlitteratur, Lund, 2012 s. 9

⁵³ Thomas Denk, *Komparativa analysmetoder*, 1. uppl., Studentlitteratur, Lund, 2012 s. 11

⁵⁴ Thomas Denk, *Komparativa analysmetoder*, 1. uppl., Studentlitteratur, Lund, 2012 s. 22

⁵⁵ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004, s 129

och så vidare ⁵⁶	
-----------------------------	--

I analysen kommer vi att använda oss av ovanstående schema för att titta på hur manligt/kvinnligt konstrueras och utifrån det göra en genusanalys av de fyra karaktärer som vi valt ut.

Tidigare forskning

Valet av tidigare forskning har gjorts för att ge en förståelse för hur vampyren framställts i olika verk och vampyrens sexualitet. Vidare presenteras resterande forskning för att skapa förståelse för forskning om kvinnor och män, femininitet, maskulinitet, sexualitet och den normativa kvinno- och mansbilden.

Det finns mycket forskning om vampyren, och vad en vampyr är. Universitetslektorn Anna Höglund har skrivit avhandlingen *Vampyrer, en kulturkritisk studie av den västerländska vampyrberättelsen från 1700-talet till 2000-talet* (2009). Avhandlingen syftar till att, enligt henne själv, ”ta ett helhetsgrepp på vampyrberättelsen” och på så sätt täcka in både vampyrens historia och nutid. Hon menar att forskningen gått från att främst behandla böcker som Bram Stokers *Dracula* till att nu täcka in fler verk, men att det inte finns lika mycket gedigen forskning på de nya verken som det finns på de äldre.⁵⁷ Dudley Wrights *Vampire and Vampirism* (1914) är en av böckerna hon lyfter fram som ett verk som har haft stort inflytande i vampyrforskningen, och menar att verket fortfarande har inflytande på dagens vampyrforskning trots att det givits ut för så pass länge sedan. Wright behandlar bland annat vampyren som ett historiskt fenomen, studerar folktrons vampyr och intresserar sig för kyrkans relation till vampyrtron. Höglund tar även upp antologin *The Vampire. A Casebook* (1998) skriven av Alan Dundes, och menar att det är ett användbart verk i undersökningen av vampyren i folktron.⁵⁸

Vidare går det att läsa om vampyrer i litteraturvetaren Mia Francks kapitel ”Vampyrens makeover - tystnad som normbrott” i antologin *Queera läsningar - litteraturvetenskap möter queerteori* (2012). Hon använder sig av en metod där hon tittar på hur karaktärernas tystnad kan ses som ett normbrott. Franck diskuterar vampyrernas sexualitet och hur de ses som förbjudna av

⁵⁶ Här skriver inte Nikolajeva vad som menas med “och så vidare”, men en kan tolka det som att personen som läser kan komplettera med snarlika egenskaper.

⁵⁷ Anna Höglund, *Vampyrer: en kulturkritisk studie av den västerländska vampyrberättelsen från 1700-talet till 2000-talet*, Växjö University Press, Diss. Växjö : Växjö universitet, Växjö, 2009 s. 25f

⁵⁸ Anna Höglund, *Vampyrer: en kulturkritisk studie av den västerländska vampyrberättelsen från 1700-talet till 2000-talet*, Växjö University Press, Diss. Växjö : Växjö universitet, Växjö, 2009 s. 22-25

människorna, en lockelse. Hon kopplar det till vampyrens lockande sexualitet och hänvisar till Margaret L. Carter som skrivit att det ”sammanförs också med föreställningarna om »ras» och att vissa raser anses vara sexuellt mer potenta”.⁵⁹ Vidare tar Franck upp blodet och sexualitetens betydelse för hur vampyren kan ses som en ”produkt av själva sexualiteten”.⁶⁰ När vampyren skapar andra vampyrer görs det genom blodtransfusion och ofta har vampyren en sexuell relation till sitt ”offer”. Hon menar att när blodet och begäret förs samman så skapas en ”pervers monstruös kropp. Kategorierna kön, sexualitet och ras förenas i vampyrfiguren och blir därmed svåra att skilja åt.”⁶¹

I denna uppsats kommer vi att undersöka framställningen av genus i de två verk vi har valt, och som jämförelsematerial har vi valt Fanny Ambjörnssons avhandling *En klass för sig - genus, klass och sexualitet* (2008). Ambjörnsson skriver här om unga gymnasietjejer och undersöker vilken roll klass, etnicitet och sexualitet spelar i skapandet av genus. Hon tar upp normativ femininitet och har även tittat på vilka egenskaper som faller inom ramen för detta. Hon skriver: ”Framför allt verkar den ideala kvinnan definieras och bestämmas utifrån sin möjlighet att presentera vissa typer av känslouttryck och undvika andra”.⁶² De känslouttryck som undviks är främst manligt betingade och ligger inte inom ramen för vad tjejerna i undersökningen tycker känns accepterat för en tjej att ta del av. Hennes undersökning visar också att tjejer ofta håller tillbaka ilska/aggression för att bli omtycka. Ambjörnsson menar att tjejerna i undersökningen anser att aggression inte är attraktivt om en är tjej. Killarna kan till skillnad från tjejerna bli arga utan att någon reagerar eller tycker att det är underligt.⁶³ Ambjörnsson kommer fram till att tjejerna i undersökningen ”balanserar mellan två oönskade ytterligheter: 1) Den oattraktiva, okvinnliga kvinnan. 2) Den lösaktiga, alltför sexuellt tillgängliga »horan«”.⁶⁴ Vidare skriver hon om att det finns en kulturell splittring gällande synen på kvinnan och hennes sexuella utrymme. Kvinnan ses antingen som sexuell/icke-reproduktiv och därmed som horan, eller asexuell/reproduktiv och då som madonnan. Ytterligare en kategori är där kvinnan ses som

⁵⁹ Katri Kivilaakso, Ann-Sofie Lönngrén & Rita Paqvalén (red.), *Queera läsningar: [litteraturvetenskap möter queerteori]*, Rosenlarv, Hägersten, 2012, s 241

⁶⁰ Katri Kivilaakso, Ann-Sofie Lönngrén & Rita Paqvalén (red.), *Queera läsningar: [litteraturvetenskap möter queerteori]*, Rosenlarv, Hägersten, 2012, s 241

⁶¹ Katri Kivilaakso, Ann-Sofie Lönngrén & Rita Paqvalén (red.), *Queera läsningar: [litteraturvetenskap möter queerteori]*, Rosenlarv, Hägersten, 2012, s 241f

⁶² Ambjörnsson, Fanny, *I en klass för sig: genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer*, Ordfront, Finland: Bookwell, Stockholm, 2008, s 63

⁶³ Fanny Ambjörnsson, *I en klass för sig: genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer*, Ordfront. Finland: Bookwell, Stockholm, 2008, s 65

⁶⁴ Fanny Ambjörnsson, *I en klass för sig: genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer*, Ordfront. Finland: Bookwell, Stockholm, 2008, s 118

manliggjord och då är sexuellt otillgänglig för männen. Ambjörnsson fortsätter och menar att det enbart är madonnan som anses vara eftersträvansvärt som kvinna.⁶⁵ Genom att skapa föreställningar om att män och kvinnor ska vara på olika sätt, skapas också olika utrymmen för frihet och möjligheter.

Att genus skapas tar även något som Beverley Skeggs upp i sin studie *Att bli respektabel* (1999). Hon menar att genus bland annat skapas genom klass. Detta har hon kommit fram till genom en studie som är genomförd på arbetarklasskvinnor, där hon undersökt hur subjektivitet konstrueras. Skeggs menar att de kvinnorna som tillhör arbetarklassen inte säger att de tillhör det klasskiktet, utan att det istället syns i deras ansträngning att *inte* kopplas ihop med arbetarklassen. Vidare skriver hon att kvinnor som kopplas ihop med arbetarklassen dessutom kopplas samman med sådant som är värdelöst, farligt och smutsigt.⁶⁶ Kvinnorna i hennes studie ser sin kropp som en klassmarkör, och Skeggs menar att ”kvinnorna betraktar och investerar i sina kroppar som ett slags kulturellt kapital. Kroppen är deras medel att berätta för andra vilka de är”.⁶⁷ Däremot förutsätter kvinnorna inte att deras kroppar är värdefulla, att de är intressanta och i vissa fall att den ens har rättigheter. De finner sin grundläggande trygghet i att passa in, istället för att vara trygg i sig själv.⁶⁸

Ovanstående forskning visar att det har funnits ett stort intresse för kvinnoforskning, och att det fortfarande är högst aktuellt. Kvinnoforskning ur olika perspektiv är intressant för vår uppsats eftersom framställningen av kvinnor och diskussionen kring kvinnors kroppar påverkar könsrollerna. Therése Persson har i avhandlingen, *Kvinnlig för sin ålder* (2010), gjort en kvalitativ intervjustudie om kvinnors ålder, kropp och femininitet. Hon har intervjuat 25 kvinnor i åldern 6-99 år. Persson diskuterar kopplingen mellan ålder och femininitet och hur hennes informanter förhåller sig till det. Hon tar även upp hur åldern och kroppens utveckling kan stå i kontrast till varandra. En av hennes informanter säger inför ett besök hos plastikkirurgen att en kvinnlig kropp har bröst, även om det inte behöver vara stora bröst för att vara kvinnlig.⁶⁹ Olika åldrar förknippas med olika förväntningar på kroppen och i vilken mån den lever upp till vad som anses vara kvinnligt. Persson har inte utgått från någon normativ femininitetsteori utan låter

⁶⁵ Fanny Ambjörnsson, *I en klass för sig: genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer*, Ordfront. Finland: Bookwell, Stockholm, 2008, s 117

⁶⁶ Beverley Skeggs, *Att bli respektabel: konstruktioner av klass och kön*, Daidalos, Göteborg, 1999 s.119

⁶⁷ Beverley Skeggs, *Att bli respektabel: konstruktioner av klass och kön*, Daidalos, Göteborg, 1999 s. 135

⁶⁸ Beverley Skeggs, *Att bli respektabel: konstruktioner av klass och kön*, Daidalos, Göteborg, 1999 s. 258

⁶⁹ Therése Persson, *Kvinnlig för sin ålder: en intervjustudie om ålder, kropp och femininitet*, Bullfinch publishing, Diss. Linköping : Linköpings universitet, Stockholm, 2010 s. 97

informanterna tala fritt om femininitet, ålder och kropp. I intervjuerna går det dock att se en normativ kvinnobild när informanterna pratar om förhållandet mellan kropp och ålder. En av kvinnorna pratar om åldrandet och säger att när åldern stiger och rynkorna och den slappa huden kommer så känns det inte jättesexigt eller kvinnligt.⁷⁰ Persson skriver: ”Till skillnad från ansiktet konstrueras det som att kroppens sexighet och kvinnlighet hotas när den blir äldre. [...] och särskilt att den åldrande kvinnokroppen förlorar i sexuell attraktionskraft”.⁷¹

En annan ingång till kroppar och förkroppsligande går att läsa om i Erik Sigurdsons avhandling *Det sitter i väggarna - En studie av trä- och metallslöjdsalens materialitet, maskulinitet och förkroppsliganden* (2014). Han förklarar att avhandlingen ”handlar om hur föreställningar om maskulinitet format trä- och metallslöjdsalens rum, verktyg och material.”⁷² Sigurdsons forskning är relevant för vår uppsats eftersom han lyfter fram maskulinitetsskapandet i skolmiljön. Han vill i sin avhandling analysera och synliggöra hur eleverna förkroppsligar maskuliniteter och hur det format slöjdämnet. Undersökningen har skett genom observationer men också intervjuer. Han förklarar att ”avhandlingens syfte genomsyras av antagandet att materialiteten utanför huden (rummet, verktygen, etc.) samskapar eller könar slöjdelever”.⁷³ Sigurdson menar att eleverna, slöjdverktygen och materialen skapar maktpositioner, elevernas identiteter, hur de uttrycker sig och vilka intryck de får. Vidare menar han att situationen, rummet och samspelet är faktorer som är med och skapar genus, och främst maskulinitet. Vidare skriver han att trä- och metallslöjdens miljö är lämplig för att ”studera ett hittills tämligen oproblematiserat ämnesinnehåll, nämligen föreställningar om kön, och mer specifikt – maskulinitet.”⁷⁴

Sigurdson utgår från att trä- och metallslöjden har skapats för att hålla isär män och kvinnor. Antagandet menar han har en historisk förankring där det var skillnad mellan slöjdarbetande män och kvinnor. Skillnaderna låg i vilken slöjdtyp och varför. Männens kroppar skulle tränas starka medan kvinnorna arbetade med kroppsnära arbete, det vill säga, kvinnorna skulle begränsa sin

⁷⁰ Therése Persson, *Kvinnlig för sin ålder: en intervjustudie om ålder, kropp och femininitet*, Bullfinch publishing, Diss. Linköping : Linköpings universitet, Stockholm, 2010 s. 124

⁷¹ Therése Persson, *Kvinnlig för sin ålder: en intervjustudie om ålder, kropp och femininitet*, Bullfinch publishing, Diss. Linköping : Linköpings universitet, Stockholm, 2010 s. 125

⁷² Erik Sigurdson, *Det sitter i väggarna: en studie av trä- och metallslöjdsalens materialitet, maskulinitet och förkroppsliganden*, Umeå universitet, Diss. Umeå : Umeå universitet, Umeå, 2014 s. 11

⁷³ Erik Sigurdson, *Det sitter i väggarna: en studie av trä- och metallslöjdsalens materialitet, maskulinitet och förkroppsliganden*, Umeå universitet, Diss. Umeå : Umeå universitet, Umeå, 2014 s. 70

⁷⁴ Erik Sigurdson, *Det sitter i väggarna: en studie av trä- och metallslöjdsalens materialitet, maskulinitet och förkroppsliganden*, Umeå universitet, Diss. Umeå : Umeå universitet, Umeå, 2014 s. 14

fysik. Kvinnorna skulle kunna arbeta i hemmet medan männen skulle fostras till arbetare utanför hemmiljön.⁷⁵Några slutsatser som presenteras är att eleverna i studien kopplar ihop olika platser i slöjdsalen som maskulina och icke maskulina beroende på tillgänglighet och ”pillergöra”. Han menar att ju mer tillgänglig platsen är för alla, desto mindre manlig blir den. Ett exempel är målarrummet som både kan användas för att göra dekormålning och mer storskaliga lackeringsarbeten. Även om rummet rymmer olika aktiviteter gör tillgängligheten och variationen på arbetsmöjligheter att det uppfattas mindre maskulint.⁷⁶

Presentation av verken

Nedan kommer vi att presentera de två böckerna vi kommer att analysera, *Död tills mörkret faller* och *Död i familjen*. Vi kommer även att mycket kort presentera de åtta böcker som skrivits mellan bok ett och tio under rubriken “Händelser mellan bok 1 och bok 10”.

Död tills mörkret faller, bok 1

Huvudkaraktären (som även är berättarrösten i böckerna) Sookie Stackhouse bor i det lilla samhället Bon Temps, där hon arbetar som servitris på den lokala restaurangen Merlottes. Vampyrerna har precis kommit ut ur sina kistor och lever jämsides med människorna, som har haft varierade åsikter om det. Vampyrerna kämpar för att få samma rättigheter som människorna, och forskare i Japan har framställt syntetiskt blod på flaska som heter True Blood. Det syntetiska blodet ska ersätta människoblodet, så vampyrerna inte längre ska behöva dricka från människorna.

Sookie träffar sin första vampyr Bill ett tag efter att vampyrerna har kommit ut bland människorna. Hon har en telepatisk förmåga som gör att hon ständigt får ta del av människors innersta tankar och känslor, vilket blir utmattande för henne. En del (till exempel hennes chef Sam, hennes bror Jason och Bill) får reda på hennes förmåga, andra inte. När Sookie möter Bill för första gången på Merlottes för han med sig en tystnad som fascinerar henne och för första gången kan hon slappna av med någon och slippa höra dennes tankar.

Sookie och Bill blir tillsammans ganska snabbt och läsaren får följa deras stormiga förhållande. Ungefär samtidigt som Bill flyttar till Bon Temps börjar en rad oförklarliga mord på kvinnor ske

⁷⁵ Erik Sigurdson, *Det sitter i väggarna: en studie av trä- och metallslöjdsalens materialitet, maskulinitet och förkroppsliganden*, Umeå universitet, Diss. Umeå : Umeå universitet, Umeå, 2014 s. 16, 26

⁷⁶ Erik Sigurdson, *Det sitter i väggarna: en studie av trä- och metallslöjdsalens materialitet, maskulinitet och förkroppsliganden*, Umeå universitet, Diss. Umeå : Umeå universitet, Umeå, 2014 s. 191f

och invånarna skyller alla på varandra, men framförallt på vampyrerna eftersom samtliga kvinnor har vampyrbett. Polismästare Bellefleur får reda på att Sookies bror Jason har haft sex med alla kvinnorna som har mördats och han blir huvudmisstänkt. Dock är han oskyldig, och den riktiga mördaren, Rene, som är tillsammans med en av servitriserna på Merlottes, går lös. Boken slutar med att han överfaller Sookie för att mörda även henne, men hon kommer precis undan och tack vare sin telepatiska förmåga får hon reda på vem han är och vilka andra kvinnor som han mördat. Rene blir arresterad av polisen och Sookie hamnar på sjukhus för skadorna hon fick när han överföll henne.

Sammanfattning av handlingen från bok 1 till bok 10

Det händer mycket mellan bok 1 och 10. Många nya karaktärer presenteras, och stora händelser äger rum. Vi kommer nedan att göra en kort sammanfattning av böckerna för att det ska bli lättare som läsare att förstå analysen som görs av bok 10 och för att få en helhetsbild av handlingen i böckerna.

I bok 2, *Levande död i Dallas*, sker väldigt många mord i den lilla staden Bon Temps och Sookie blir anfallen av en menad⁷⁷. Bill blir kidnappad i bok 3, *Klubb Död*, men Sookie hittar honom. De kastas in i bagageutrymmet på en bil efter att Bill blivit torterad och utsvulten. Han anfaller Sookie av misstag eftersom han är hungrig, och har dessutom varit otrogen mot henne med sin skapare Lorena. Därefter beslutar Sookie sig för att lämna relationen med honom. I bok 4, *Död i andras ögon*, blir Eric förhäxad och tappar minnet och minns inte att han vanligtvis är våldsam och aggressiv utan blir istället snäll och kärleksfull. Sookie tar hand om honom och de inleder en kärleksrelation. Eric får sedan tillbaka minnet och återgår till sitt gamla jag, men minns inget av minnesförlusten eller vad som hände under tiden. Bok 5, *Hur död som helst*, handlar om när Eric hjälper Sookie, i utbyte mot att hon berättar allt som hände under tiden han hade minnesförlust. Det tar emot för Sookie att göra det eftersom de levde som ett par och var kärleksfulla mot varandra och det är något som han inte kommer ihåg. I bok 6, *Stendöd*, får Sookie reda på att hon är älva, och skaffar en pojkvän (Quinn) som kan förvandla sig till en tiger. I Bok 7, *Allt igenom död*, ställer Sookie upp som tankeläsare under vampyrmöten för högt uppsatta vampyrer, där det även är människor med (vars tankar hon ska läsa). Bok 8 heter *Från död till värre* och handlar bland annat om när Quinn åker iväg och gör att Sookie hamnar hos Eric igen. Sookie räddar

⁷⁷ I boken är en menad en kvinna som tillber guden Bacchus. Hon är okontrollerbar, och gör så att hela samhället blir som tokiga. De har sex med varandra, slåss och dricker mängder med alkohol utan att komma ihåg det när menadens förbannelse har släppt.

vampyrkungen Felipe de Castro vilket gör att han står i skuld till henne. I bok 9, *Död och försvunnen*, är fe-kriget igång och Sookie utpressas för att lämna information om en annan älva. Bill och några av Sookies fe-släktingar räddar henne medan Eric hålls fången på annan ort.

Död i familjen, bok 10

I bok nummer tio har Sookie en relation med den långa, blonda vikingavampyren Eric Northman, som vi endast fick en liten glimt av i första boken. Sookie, Eric och Bill håller alla tre på att återhämta sig efter fe-kriget och tampas med olika krigsskador, både psykiska och fysiska. Bill, som fortfarande är Sookies närmsta granne, är sjuk på grund av ett bett från en fe med silvertänder⁷⁸ som förgiftar hans kropp. Sookies ena ben är skadat, vilket gör att hon går hos en sjukgymnast för att träna upp det igen. Hon lider dessutom av något som närmast kan liknas vid posttraumatiskt stressyndrom som gör att hon har väldigt svårt att sova och slappna av. Eric har rent fysiskt kunnat återhämta sig men lider av skuld känslor för att han inte kunnat rädda Sookie när hon blev tillfångatagen av féerna, vilket Bill, hennes föredetta, fick göra istället. Det var då Bill blev biten vilket gör att Sookie känner att hon står i skuld till honom.

Eric's skapare⁷⁹ Appius Livius Ocella och hans nya son Alexie (som Appius skapat) kommer till Bon Temps. Dras förhoppning är att Eric kan hjälpa till att få pli på Alexie som inte alls klarar av att leva fredligt sida vid sida med människorna. Detta går inte enligt planerna och Alexie dödar en av Eric's anställda och misshandlar Eric och Pam, hans vuxna ”dotter” som han har skapat. Vampyrerna och Sookie tar sig hem till henne där de fått veta att Alexie befinner sig. Boken slutar med att Sookie och Eric tillsammans dödar Alexie.

⁷⁸ Vampyrerna i serien tål inte silver.

⁷⁹ Vampyrer skapar andra vampyrer genom att först ge av sitt blod till en människa och sedan låta människan dö. Därefter återuppstår personen som vampyr.

Analys av bok 1, Död tills mörkret faller

Under de kommande avsnitten, ”Analys av bok 1, *Död tills mörkret faller*” och ”Analys av bok 10, *Död i familjen*”, kommer vi att analysera huvudkaraktären Sookie Stackhouse och hennes relation till Bill, Eric och Sam.

Sookie och Bill

Som ni märker är jag inte ute så mycket. Och det beror inte på att jag inte skulle vara snygg. För det är jag. Jag är blond och blåögd och tjugofem, mina ben är starka, min byst är väl tilltagen och jag har trådsmal midja. Jag ser bra ut i servitriskläderna Sam har valt ut åt oss: Svarta shorts, vit t-shirt, vita tubsockor, svarta Nikeskor.⁸⁰

Detta är den första bilden vi får av Sookie, böckernas huvudkaraktär. Det är också Sookie som är berättarröst i böckerna. Porträtteringen av hennes attraktiva utseende följer med henne genom hela boken och framhävs ofta. Den beskrivning hon ovan ger av sig själv passar in på det som idag ses som kvinnligt kroppsideal: smal midja och stora bröst. På beskrivningen är det dessutom tydligt för läsaren att hon själv tycker att hon är snygg. Ett vackert utseende är enligt Nikolajeva ett av de kvinnliga särdragen i hennes tabell för kvinnliga stereotyper, och passar väl in på bilden vi får av Sookie.⁸¹ Ambjörnsson skriver att oviljan att betraktas som okvinnlig var tydlig gällande hur kvinnorna bar diverse fysiska attribut och hur de betedde sig. De fysiska attributen som enligt gymnasietjejerna i undersökningen gör en kvinnlig är kosmetika, klädval och accessoarer.⁸² Sookies klädsel kan kopplas ihop med det Ambjörnsson skriver om - oviljan att inte ses som kvinnlig. Detta eftersom hennes kläder beskrivs detaljerat och kan ses som typiskt kvinnliga då servitriser ofta visar mer hud än servitörer och beskrivningen av Sookies kropp framhäver tydligt att hon tillhör den ”feminina” skaran kvinnor. Bysten som är väl tilltagen, smal midja och starka lår. Hennes arbetsklädsel beskrivs tätt inpå att hennes fysik målats upp, vilket ger läsaren en direkt uppfattning om att de feminina kläderna passar hennes feminina kropp. Det kvinnliga ska vara ”skönt för ögat”. Däremot beskrivs inte hennes manliga kollegors klädsel - varken ingående eller ytligt, så som den görs på Sookie.

Efter att Sookie och Bill har träffats några gånger så bjuder han ut henne på dejt. När han kommer för att hämta Sookie hemma hos hennes farmor påpekar farmodern att: ”Har man nåt i

⁸⁰ Charlaine Harris, *Död tills mörkret faller*, Månocket, Stockholm, 2010 s. 5. Fortsättningsvis sker sidhänvisningarna till *Död tills mörkret faller* och *Död i familjen* löpande inom parentes.

⁸¹ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 129

⁸² Fanny Ambjörnsson, *I en klass för sig: genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer*, Ordfront, Diss. Finland: Bookwell., Stockholm, 2008 s.118

skallen överhuvudtaget så vet man att Sookie är en av de snyggaste flickorna här omkring.” (118) Farmoderns kommentar visar att om en är smart (alltså har något i skallen) så förstår en att Sookie ser bra ut. Bill säger senare i samma scen när Sookie är orolig över att hon har olämpliga kläder på sig att: ”Jag bara tvivlar på att jag kommer kunna få dig därifrån utan att behöva döda någon som vill ha dig.”(119) Nikolajevas schema visar att normativa manliga karaktärer har en tävlande men också skyddande sida, vilket stämmer väl överens med Bill i citatet.⁸³ Han antar en skyddande roll då han vill beskydda Sookie från dem som skulle vilja ha henne, och på samma gång en tävlande roll eftersom han menar att han slåss för att göra det.

Sookies klädsel beskrivs på ett sätt som anses som kvinnligt. Butler skriver i *Genus ogjort* att ”[d]essutom gör man inte sitt genus ensam. Man ‘gör’ det alltid tillsammans med eller för någon annan, även om den andra är enbart imaginär.”⁸⁴ I och med det Butler skriver är min tolkning att Sookie har här skapat sin kvinnlighet och med det sitt genus genom de kläder hon har satt på sig och genom de tankar och reaktioner hon skapar hos de hon möter. I och med Bills replik om att han tror att han behöver döda någon förstår en hur snygg han tycker att hon är. Hirdman skriver om omhändertagandet av kvinnor, och menar att den naturliga ordningen, den där mannen är den som tar hand om kvinnan, länge har varit obestridd. Kvinnans kropp har varit svagare och i behov av mannens omhändertagande.⁸⁵ Bill tar här på sig rätten att *han* ska vara den som räddar *henne* om något skulle hända och indikerar därmed att hon är oförmögen att ta hand om sig själv. Hirdman menar att kvinnans kropp är i behov av mannens omhändertagande, och det går att göra tolkningen att Bill tar på sig maktrollen där Sookie blir underordnad honom när han menar att han är den som behöver rädda henne.

Sookie berättar att hon hört talas om att det finns många vampyrer ute men att det inte kommit någon till Bon Temps. Eftersom hon inte lämnat byn så ofta hade hon inte heller träffat någon annan vampyr innan hon träffade Bill. Hon är helt oerfaren i hur vampyrer fungerar och agerar. Hennes tillvaro, så som det framställs i boken, kretsar runt hennes arbete och att vara hemma. En kan då förstå genom blockcitatet ovan hur pass avhållsam hon vill se sig själv som. Hon är en snygg tjej som jobbar hårt, och är inte ute på kvällarna för att träffa män. Sookie, som arbetar på baren Merlottes, går att placera under Skeggs benämning av vad en ”arbetarkvinna” är, eftersom hon inte tillhör det högre klasskiktet. Skeggs menar vidare att sexualiteten inte enbart är knutet

⁸³ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, Studentlitteratur, Lund, 1998 s. 129

⁸⁴ Judith Butler, *Genus ogjort: kropp, begär och möjlig existens*, Norstedts akademiska förlag, Stockholm, 2006 s.

23

⁸⁵ Yvonne Hirdman, *Genus: om det stabila föränderliga former*, 2., [rev.] uppl., Liber, Malmö, 2003 s. 80

till vilket genus en har utan även till klass, och undersöker borgerlig femininitet där avhållsamhet och ”respektabilitet” är en självklarhet. I motsats till detta skapas den ”andra kvinnan” som inte är avhållsam och då blir ”horan”. Dessa arbetarkvinnor betrakas då som sexuella, smutsiga, farliga och avvikande ”Andra”.⁸⁶ Sookie går under Skeggs benämning ”arbetarkvinna” eftersom hon inte tillhör det högre klasskiktet som borgerlig, och skulle då betraktas som ”horan”. Däremot går Sookie oftast emot Skeggs kategorisering gällande sexualiteten, och det är snarare mer passande att kategorisera henne tvärt om - som de kvinnorna Skeggs menar har en avhållsamhet och respektabilitet. Att hennes kyskhet är total innan hon träffar Bill (inte bara på det planet att hon inte träffat någon annan vampyr innan) går att läsa ut lite längre in i boken.

Sookie och Bill har blivit ett par och ska precis ha sex för första gången - vilket även är den allra första gången någonsin för Sookie. Generad börjar hon ta av sig kläderna framför Bill. Hon säger att hon inte vill att han ska bli besviken eftersom hon är så oerfaren. Bill avfärdar hennes oro och menar att det inte finns någon chans för att han skulle bli det.

”Nu?” frågade jag med hes och darrig röst.

”O ja”, sa han och sedan var han ovanpå mig .

Ett ögonblick senare upptäckte han exakt hur oerfaren jag var.

”Det skulle du ha berättat”, sa han, fast väldigt varligt. Han höll sig alldeles stilla med en ansträngning som nästan kändes.

”Åh snälla sluta inte”, bönade jag och trodde att jag skulle hamna på dårhuset eller något annat drastiskt om han inte fortsatte. (168)

Sookie är rädd för vad han ska tycka om hennes kropp och hennes prestation i sängen, men vill samtidigt att han ska fortsätta. Detta är ett exempel där Sookies kyska och osäkra sida, sidan av henne som ”madonnan” lyfts fram men vi får även en ny bild av henne - något som skulle kunna tolkas som hennes syndiga sida som hon tidigare helt har velat ta avstånd ifrån och som Skeggs här ovan kategoriserar som ”horan”. Bilden av henne som madonna kan också jämföras med det Ambjörnsson skriver om, hur unga tjejer uppfattar orden ”hora” och ”slampa” och menar att det omtalas ”som det värsta stigma en tjej kan råka ut för”.⁸⁷ I och med att Sookie är väldigt noga med att markera sin oskuldfullhet tar hon därmed avstånd från vad Ambjörnsson menar att en förknippar med orden hora/slampa. Eftersom hon inte bara är mån om att markera sin avhållsamhet (rollen som madonnan) och hålla på sin oskuld, utan även vill att Bill ska fortsätta (rollen som horan) går hon emot det jag skrev om ovan, Skeggs ramar om att upprätthålla en

⁸⁶ Beverley Skeggs, *Att bli respektabel: konstruktioner av klass och kön*, Daidalos, Göteborg, 1999 s. 119f

⁸⁷ Fanny Ambjörnsson, *I en klass för sig: genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer*, Ordfront, Diss. Finland: Bookwell, Stockholm, 2008 s. 187

slags respektabilitet. Hon vill vara kysk men samtidigt erfaren, det vill säga ha rollen som både horan och madonnan.

När Sookie lite senare ska besöka Bill i hans hus upptäcker hon att det är en att klan med andra vampyrer där, som hon aldrig har träffat innan. Hon blir rädd att de skulle ha gjort illa Bill men försöker spela trevlig när en av vampyrerna öppnar dörren: ”Jag kände mitt strålande leende komma över läpparna som en skyddsbarriär, min rygg rätade på sig och så sa jag glatt: ‘Hej! Det var sagt att jag skulle titta förbi och informera Bill om en del saker. Har han tid kanske?’”. (79) När vampyren som öppnat dörren ropar till Bill och frågar om han vill prata med henne eller om hon får ge Sookie ett bitt *tänker* hon ursinnigt ”över min döda kropp”, men ändå fortsätter hon att spela trevlig och gör inget för att markera att hon inte uppskattar frågan. (79) Här går det att applicera Nikolajevas analyschema på hur Bill och Sookie agerar. Bill blir den beskyddande, Sookie den beskyddade. Hon agerar som en lydig kvinna som ler och är trevlig istället för att säga ifrån och bli våldsam, så som en normativ mansroll skulle agera.⁸⁸ Sookie säger aldrig något ohövt eller kaxigt till dessa vampyrer, utan låter istället Bill vara den som är hjälten och skyddar henne eftersom han får gå emellan och markera för klanen att hon är hans och de inte får röra henne. Eftersom hon spelar trevlig och ler trots att hon egentligen inte alls vill, går det att koppla hennes agerande till det Bourdieu skriver: ”Man väntar sig av dem att de ska vara »kvinnliga», det vill säga leende, sympatiska, omtänksamma, fogliga, diskreta, ja, till och med utplånade”.⁸⁹ Hon agerar så som hon som kvinna enligt citatet av Bourdieu förväntas att göra, med ett leende, och överlämnar åt mannen att vara den som tar plats eftersom hon ska vara diskret och foglig.

Bilden av Sookie som oskuldsfull, en madonna, och i behov av beskydd är genomgående i *Död tills mörkret faller* till skillnad från hennes roll som horan. När Bill vill markera för klanen att de inte får röra Sookie säger Malcom, en av de tre klanmedlemmarna, att Sookie är oskuldsfull.

”Hon är oskuldsfull” sa han [Malcom, en av klanmedlemmarna] till Bill med ett riktigt förväntansfullt leende.

”Hon är min”, upprepade Bill, nu med mer eftertryck. En skallerorm kunde inte ha utfärdat en tydligare varning.

”Men Bill, inte kan du mena att du får allt som du behöver av det där lilla stycket?” sa Diane. ”Du ser ju helt blek och hängig ut. Hon har inte tagit hand om dig som hon ska”.

Jag drog mig långsamt närmare Bill. (82f)

⁸⁸ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, Studentlitteratur, Lund, 1998 s. 129

⁸⁹ Pierre Bourdieu, *Den manliga dominansen*, Daidalos, Göteborg, 2004 s. 81

Enligt Nikolajevas analyschema agerar både Bill och Sookie normativt. Hon är passiv, sårbar och beroende av Bill, som är aggressiv, rovgirig och skyddande. Schemat går även att applicera på Sookie gentemot klanmedlemmarna, där Sookie är passiv och medlemmarna aktiva.⁹⁰ Kanske är det hennes utstrålning som gör att hon ser så oskuldsfull ut, kanske är det hennes sätt att ta avstånd från klanmedlemmarna och deras följe. Bilden av henne som väldigt jungfrulig och kysk, och i behov att skyddas förstärks i blockcitaten i och med att Bill skyddar henne genom att säga att hon är hans, och att hon drar sig mot honom. Här är Bill hennes beskyddare och hon själv försöker hålla sig i bakgrunden.

Bill skrivs fram som beskyddande och samtidigt farlig, vilket enligt Nikolajevas analyschema stämmer överens med en normativ manlig karaktär.⁹¹ Han är väldigt tydlig på flera ställen boken igenom med att Sookie är "hans" människa.

"Du sa till de andra vampyrerna att jag tillhör dig", sa jag.

"Ja."

"Vad innebär det, exakt?"

"Det innebär att om de försöker dricka av dig så dödar jag dem", sa han. "Det innebär att du är min människa." (113)

Återigen passar hans agerande mycket väl in i schemat för hur en manlig, normativ karaktär agerar enligt Nikolajevas analyschema. Han är skyddande, beredd att ta till våld, hård och våldsam.⁹² På ett flertal ställen i boken understryker Bill att Sookie är hans, att han bestämmer över henne (se även s.128, 180 och 275). Connell skriver om den hegemoniska manligheten, och menar att det är en typ av man som tar makten över andra.⁹³ När Bill visar denna sida av sig själv platsar han mycket väl in i hur Connell menar att en hegemonisk man betar sig. Detta visar på en äganderätt, att han "markerar" för andra men också för Sookie att hon tillhör honom och ingen annan - inte ens henne själv. Om någon annan vampyr skulle försöka dricka av henne kommer han att döda den vampyren, oavsett hur Sookie själv känner inför situationen.

Det finns även situationer i boken där Sookie står upp för sig själv och andra, där det inte är en man som är hennes beskyddare (se även s. 154). I bokens början när hon precis har träffat Bill på baren Merlottes blir han lockad till att lämna baren med ett människopar som heter Rattrays, som Sookie var bekant med sedan innan. Sookie har, genom att hon läst deras tankar, förstått att

⁹⁰ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, Studentlitteratur, Lund, 1998 s. 129

⁹¹ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, Studentlitteratur, Lund, 1998 s. 129

⁹² Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, Studentlitteratur, Lund, 1998 s. 129

⁹³ Raewyn Connell, *Maskuliniteter*, 2. uppl, Daidalos, Göteborg, 2008 s. 115

Ratrays tänker tömma Bill på blod för att sedan sälja det, eftersom en vampyrs blod är en eftertraktad drog med diverse egenskaper.⁹⁴ Hon ger sig ut på parkeringen där de kedjat fast Bill för att stoppa dem, med en stor kedja som hon lånat från sin bror Jasons pickup.

De stod med ryggen mot mig och vampyren hade ännu inte fått syn på mig. Jag ringlade ut kedjan så jag fick fram en dryg meter. Vem skulle jag ge mig på först? De var små och vidriga båda två. Då kom jag ihåg Macks hånfulla avfärdande och det faktum att han aldrig gav något i dricks. Mack först. Jag hade egentligen aldrig varit i slagsmål förut. Av någon anledning såg jag verkligen fram emot det. (14)

I detta citat visas en helt annan bild av Sookie än den jag har lyft fram tidigare. Istället för att vara passiv och aggressionshämmad så som en kvinna utifrån Nikolajevas schema ska vara, blir hon aktiv, våldsam och skyddande. Egenskaper som i schemat lyfts fram som manliga.⁹⁵ Hon är modig - till och med blodtörstig, och visar inte alls att hon har en oskuldsfull, rädd sida. Istället ser hon fram emot att få gå in i slagsmålet, för att få skydda den hon redan i sina tankar kallar för sin vampyr. Hon är beskyddaren och räddar Bill från en situation där han skulle kunnat dö, istället för tvärtom. När hon säger att hon ser fram emot att slåss, kliver hon också utanför den givna könsrollen som kvinna och platsar inte längre som den oskuldsfulla madonna som hon tidigare framstått som. Denna händelse äger rum första kvällen de ses, i resten av boken är det mestadels Bill som skyddar Sookie. Hon går då tillbaka från att vara en självständig kvinna, så som i citatet ovan, till att bli beroende av Bills beskyddande igen. Heberlein menar att: ”Vi behöver varandra för att veta att vi betyder något, att vi är ok, enkelt uttryckt. Min upplevelse av mitt människovärde är beroende av att någon annan berättar för mig att jag är värdefull”.⁹⁶ En skulle kunna göra tolkningen genom det Heberlein menar, med att Bill hela tiden räddar Sookie för att få sitt ”människovärde” bekräftat - han behöver beskydda henne för att må bra.

Det är tydligt boken igenom att det är Sookie som ska anpassa sig efter Bill och hans vilja. Nedan visar jag på ett ytterligare exempel där både Sookie och Bill agerar enligt Nikolajevas analyschema, Sookie som den lydiga kvinnan och Bill som den våldsamme mannen.⁹⁷ Bill uttrycker inte bara sin äganderätt genom de ord han säger, utan även genom sättet han betar sig på. Hon anpassar sig hela tiden efter hans sinnesstämning. I citatet nedan har hon sex med Bill utan att hon själv egentligen vill, snarare för att hon är rädd. Hon försöker avleda hans ilska

⁹⁴ I serien får en människorna olika effekter av att inta vampyrblod, till exempel blir de helade och får en form av berusning. De kallar drogen för ”V”.

⁹⁵ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 129

⁹⁶ Ann Heberlein, *Den sexuella människan: [etiska perspektiv]*, Studentlitteratur, Lund, 2004, s. 21

⁹⁷ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, Studentlitteratur, Lund, 1998 s. 129

genom att förföra honom eftersom hon är rädd att han ska göra illa henne om hon inte är honom till lags:

Jag kände smaken av hans ursinne. Att avleda den energin till något annat var kanske det som skulle rädda mig. Jag lutade mig fram de där centimetrarna och förde munnen till hans bröstorg. Jag slickade bort regnet från honom, gned kinden mot hans bröstvårta, tryckte mig mot honom. I nästa sekund nuddade hans tänder min axel, och hans kropp, som nu var hård och styv och redo, trycktes så kraftfullt mot mig att jag plötsligt låg i leran. (209)

Scenen går att betrakta som en våldtäktscen, där Sookie anpassar sig efter Bills vilja utan att själv vilja ha sex. Bäckman skriver i sin avhandling att: ”Både tjejerna och killarna föreställde sig den manliga driften som grundad i biologin: medfödd, eller åtminstone automatiskt uppväckt under puberteten, stark och svårkontrollerad.”⁹⁸ Den romantiska kärleken finns mellan Bill och Sookie, däremot verkar hon vilja ha sex bara för att han inte ska bli ännu argare. Eftersom Bills sexuella drift enligt Bäckman kan tolkas som svårkontrollerad, blir hans agerande inte ifrågasatt av Sookie. Bill är den som i detta fall bestämmer över deras relation, och Sookie är den som blir dominerad. Bourdieu menar att den dominerade använder sig av den dominerandes perspektiv på relationen, vilket gör att relationen framstår som naturlig. Vidare skriver han att: ”det kan leda till att de utsätter sig för ett slags systematiskt förringande eller nedsvärtande.”⁹⁹ Sookie känner sig tvungen att ha sex med Bill även om hon inte vill, och i och med det förminskar hon sig själv enligt det Bourdieu skriver. Hon är rädd att Bill ska skada henne om hon inte kanaliserar hans ilska till något annat istället. Som Bourdieu skriver så använder sig den dominerade (Sookie i detta fall) av den dominerandes (Bills) perspektiv på relationen, och den framstår då som naturlig. Sookie reagerar inte på att det Bill gör är fel och säger ifrån utan har istället sex med honom - den ojämna maktbalansen i deras relation har för henne blivit naturlig.

Det går alltså att se på relationen mellan Bill och Sookie som ojämn, då det är Bill som har makten. Heberlein skriver om symmetriska och asymmetriska relationer och menar att en symmetrisk relation är när båda bestämmer över relationen och har makt att fortsätta eller avsluta den. En asymmetrisk relation är istället när bara ena personen har makten och kontrollen över relationen.¹⁰⁰ I relationen mellan Sookie och Bill är det tydligt att det är Bill som bestämmer, och därmed blir deras relation asymmetrisk. Detta eftersom Sookie har blivit beroende av Bills beskyddande efter att de har inlett en relation. Hon litar på att han skyddar

⁹⁸ Maria Bäckman, *Kön och känsla: samlevnadsundervisning och ungdomars tankar om sexualitet*, Makadam, Diss. Stockholm : Univ., Göteborg, 2003 s. 108

⁹⁹ Pierre Bourdieu, *Den manliga dominansen*, Daidalos, Göteborg, 2004 s. 48

¹⁰⁰ Ann Heberlein, *Den sexuella människan: [etiska perspektiv]*, Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 22

henne och han tar själv på sig ansvaret att alltid göra det vilket gör att han hamnar i maktpositionen. Han är den som hela tiden bestämmer vad de ska göra och hon anpassar sig efter både hans humör och vilja, en märker att hon hela tiden vill vara honom till lags.

Den bild som ges av Sookie är dubbeltydlig, vilket går att se i de exempel jag lyft fram. Bilden en får av henne för tankarna till hora-madonna komplexet eftersom hon framställs både som en person med en fri sexualitet och som en pryd kvinna utan en tanke på att ha sex. Bill agerar hela tiden som en typisk manlig karatkär enligt Nikolajevas analyschema - våldsamt, skyddande och aggressiv.¹⁰¹

Sookie och Sam

Sams ögon är Paul Newman-blå, till skillnad från mina disiga gråblå. Sam är blond han också, men hans hår är stripigt och den blonda färgen är nästan mer åt det gyllenröda. Han är alltid lite solbränd, och även om han ser lite tunn ut med kläderna på så har jag sett honom lasta av varubilar utan tröja och det är inget fel på styrkan i den överkroppen. Jag lyssnar aldrig på Sams tankar. Han är min chef. Jag har fått sluta på andra jobb bara för att jag fått reda på saker om chefen som jag inte haft någon lust att veta. (8)

Sams utseende beskrivs här av Sookie, och en förstår att hon tycker att han ser bra ut. Att hon har tittat på honom när han lastar av varubilar utan tröja och vet att han är stark innebär att hon tittat mer än i förbigående och antagligen tycker hon att han är attraktiv. Johansson skriver om hegemonisk manlighet, och menar att det manliga kroppsidealet är att en man ska vara vältränad och ha fast kropp - ”en vinnande kropp”, vilket passar väl in på Sam.¹⁰² Båda karaktärerna går att placera in i Nikolajevas schema utifrån hur deras utseenden beskrivs, Sam som stark och aktiv och Sookie som vacker och mild.¹⁰³ Beskrivningen av Sam går också att ställa i kontrast mot beskrivningen av Sookie. För att koppla de liknande, men ändå olika beskrivningarna av karaktärernas kroppar kan vi se till Hirdmans beskrivning av isärhållandet. Hon menar att: ”Göra genus är att göra skillnad, där skillnad inte finns. Konkret och abstrakt: att hålla isär”. Sookie beskrivs ingående genom hennes kläder och kropp, vilket i viss mån även sker i beskrivningen av Sam. Dock är beskrivningen av Sam något olik, och vi får inte riktigt en lika attraktiv bild av Sam som vi får av Sookie. Hennes kropp beskrivs istället genom en smal midja och stora bröst som göms under en vit t-shirt.¹⁰⁴ Eftersom Sookie och Sam beskrivs på olika sätt, Sookie på ett mer sexualiserande sätt än Sam, skapas ett isärhållande och därmed görs genus olika. Sookie blir

¹⁰¹ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 129

¹⁰² Thomas Johansson, *Det första könet?: mansforskning som reflexivt projekt*, Studentlitteratur, Lund, 2000 s. 94

¹⁰³ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 129

¹⁰⁴ Yvonne Hirdman, *Genus: om det stabila föränderliga former*, 2., [rev.] uppl., Liber, Malmö, 2003 s. 65

en vacker och mild *kvinn*a och Sam en stark och aktiv *man*. Eftersom hon menar att han ser lite tunn ut med kläder, men trots det ändå visar upp att han faktiskt har muskler när han lastar av varubilarna, sker ett slags försvarande av Sams manlighet och Sookies uppfattning av att han är attraktiv. Däremot tar hon samtidigt ett visst avstånd till honom eftersom hon markerar att han är hennes chef och hon menar att hon aldrig skulle lyssna på hans tankar eftersom hon innan haft dåliga erfarenheter av att lyssna på tidigare chefs tankar.

Sam, som är införstådd i att Sookie har telepatiska förmågor, har förstått att Sookie inte kan höra Bills tankar eftersom han inte har några hjärnvågor. Han frågar henne om hon tycker att det är skönt och hon svarar: ”*Gud ja.*” (76) Sam erbjuder då Sookie att läsa hans tankar men hon avstår med förklaringen att hon måste säga upp sig om hon skulle göra det och att hon inte vill det eftersom hon gillar sitt jobb. Han svarar då: ””Prova nån gång i alla fall, Sookie’ [...] ‘Oroa dig inte över mig du. Jobbet är ditt så länge du vill’.” (77) Här markerar han att hans tankar inte är hemliga för henne, vilket skulle kunna vara en invit till ett mer intimt förhållande än vad de har nu. En erbjuder inte någon att läsa ens tankar om inte tankarna endast är goda om personen. Det kan även förstås som att Sam skulle vilja att Sookie förstår hur mycket han tycker om henne - på ett annat sätt än relationen som är mellan chef/anställd. Kopplat till Nikolajevas schema går det att tolka Sams agerande som den analyserande mannen, eftersom han bjuder in Sookie i hans tankar för att han förstår att hon då kommer att få reda på hur mycket han gillar henne, och att han egentligen vill vara mer än hennes chef. Läser hon inte hans tankar och om han inte säger något kommer hon aldrig att få veta hur mycket han gillar henne - agerandet blir på så sätt analyserande. Han kan även ses som aktiv och initiativtagande till att starta en relation dem emellan.¹⁰⁵ Dock går det, genom att han bjuder in henne i sina tankar och han inte heller berättar om sina känslor rätt ut, även att se hans agerande som typiskt kvinnligt då det skulle kunna tolkas som sårbart och passivt.¹⁰⁶ Min förståelse av detta är att han inte berättar vad han känner eftersom han är rädd att bli avvisad. Kopplat till Johansson går det att se en feminiseringsprocess i detta. Han skriver att: ”När man talar om feminisering avses ofta en uppluckring av fasta gränser mellan vad som betraktas som manligt respektive kvinnligt”.¹⁰⁷ Eftersom Sams agerande går att koppla till de typiska kvinnliga dragen i Nikolajevas schema, går det att se att det skulle kunna ha skett en uppluckring och gränsen mellan vad som ses som manligt och kvinnligt inte längre

¹⁰⁵ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 129

¹⁰⁶ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 129

¹⁰⁷ Thomas Johansson, *Det första könet?: mansforskning som reflexivt projekt*, Studentlitteratur, Lund, 2000 s. 53

gäller. Utifrån detta skulle Sam kunna ses som gränsöverskridande, en karaktär som rymmer både det som ses som kvinnliga och det som ses som manliga drag. En feminiserad man.

Trots att Sam går att placera i mitten av Nikolajevas schema med både manliga och kvinnliga drag, så går det att se en viss antydning till det som Connell presenterar som den hegemoniska mannen med en dominerande manlighet.¹⁰⁸ När Sookie kör förbi Merlottes ska hon hämta ut sin lönecheck för att sedan gå på dejt med Bill, får hon många blickar och kommentarer om hur hon är klädd. Baren kock Lafayette kommenterar hennes klänning samtidigt som ”Sam vände sig om för att se vad Lafayette glodde på och spärrade upp ögonen han också. ‘Herrejösses’, flämtade han till. Jag gick bort till honom för att be om checken och kände mig ytterst självmedveten.”(117) När hon ska be om checken kommer Sam närmare henne.

I stället för att bete sig som om jag skulle gå därifrån kom Sam fram till mig och luktade på mig. Han lutade sig fram emot min hals och andades in. Hans gnistrande blå ögon försvann som hastigast bakom ögonlocken, som om han utvärderade min doft. Så andades han försiktigt ut. Hans andetag värmdes huden på mig. (117f)

Sams beteende visar att han tycker att Sookie är attraktiv, att han gillar hennes doft. Hennes intresse för honom verkar dock inte ha blivit större än det har varit innan eftersom hon direkt efter att han har andats in hennes doft går ut till Bill utan att kommentera händelsen. Sam både kommenterar hennes klädsel och visar att han tycker att hon doftar gott, något som tillsammans med att han bjuder in henne att läsa hans tankar tydligt pekar på hans intresse för henne.

Enligt Nikolajevas schema är den normativa kvinnorollen självupppoffrande och passiv.¹⁰⁹ Att Sookie inte säger emot i blockcitatet ovan och det sättet hon blir objektifierad på, går att tolka som hennes underläge som kvinna i situationen. Hon säger inte emot för att inte skapa en dålig stämning på jobbet, alltså går det att se henne som både självupppoffrande och passiv på samma gång. För att se till Sams agerande kan vi gå till Bäckman som skriver om den sexuella driften. Hon menar att uppfattningen om männens drift är att den är stark och svårkontrollerad till skillnad från kvinnornas som är mycket mindre (om den ens finns), och då väcks upp av mannen.¹¹⁰ Den svårkontrollerade driften går att koppla till Sams agerande, hur han tar sig rätten att dels kommentera Sookies utseende på det sätt han gör, och dels hans sätt att andas in hennes doft på det vis han gör det. Ses hans sexuella drift som svårkontrollerad gör det att hans

¹⁰⁸ Raewyn Connell, *Maskuliniteter*, 2. uppl, Daidalos, Göteborg, 2008 s. 115

¹⁰⁹ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 129

¹¹⁰ Maria Bäckman, *Kön och känsla: samlevnadsundervisning och ungdomars tankar om sexualitet*, Makadam, Diss. Stockholm : Univ., Göteborg, 2003 s. 108

kommentar och agerande blir försvarbart eftersom han skulle ha svårt att kontrollera sig i och med att Sookie både såg så bra ut och luktade gott. Eftersom Sookies drift skulle kunna ses som mindre enligt Bäckman, så stämmer hennes icke-agerande in. Hon säger inte emot, och kommenterar inte heller Sams agerande. Hade hon istället placerats in i en manlig roll hade hon antingen svarat på hans invit eller agerat enligt Nikolajevas schema och varit självständig - kanske sagt emot. Nu går det istället att placera in hennes karaktär som en normativ kvinnoroll, som är mild och passiv.¹¹¹ Bourdieu skriver om den manliga dominansen, och menar att den:

Konstituerar kvinnorna som symboliska objekt vars vara (*esse*) är ett varseblivet vara (*percepi*) och får till effekt att de placeras i ett permanent tillstånd av kroppslig osäkerhet eller, bättre uttryckt, symboliskt beroende: de existerar först och främst genom och för de andras blickar, det vill säga som välkomnande, tilldragande disponibla *objekt*.¹¹²

Sookie beskrivs om och om igen som mycket snygg dels av henne själv och dels männen i rummet (se även s. 81, 133 och 257). Sookie blir, som i citatet av Bourdieu, till genom andras (framförallt männens) blickar och kommentar om hennes utseende. Hennes tilldragande kvinnlighet är vad som skapar henne, och utan den hade hon inte existerat på samma sätt som hon gör med den. Till skillnad från männen blir hon till och får existera genom att hennes utseende kommenteras. Hirdman menar att vara kvinna är att vara en kropp, medan att vara man är att vara en själ. Kroppen står för det svaga, det kvinnliga. Själen, alltså mannen, är kopplad till förståndet och intelligensen.¹¹³ Eftersom Sookie blir till genom blickar enligt citatet av Bourdieu, och därför även blir ett objekt, kan mannen ta sig rätten att kommentera hennes utseende. Sookies kropp blir tillåten att kommentera eftersom hennes karaktär endast står för en kropp och inget förstånd eller intelligens, så som mannens gör.

Sookie har en förmåga att alltid få män att beskydda eller hjälpa henne, även Sam. Hon är mycket känslös och ledsen i en del av boken då hennes farmor blivit brutalt mördad i huset där Sookie och hon bodde tillsammans. Inte långt efter mordet skett så har ett hus eldats upp och polisen har funnit kistor med uppbrända vampyrkroppar i, vilka är omöjliga att identifiera. Hon blir då upprörd och ledsen eftersom hon är rädd att någon av vampyrerna skulle kunna vara Bill, samtidigt som hennes farmors död hänger över henne. Sams agerande under tiden då hon är ledsen visar återigen på att den roll han har i boken inte bara är normativt manlig, utan även går

¹¹¹ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 129

¹¹² Pierre Bourdieu, *Den manliga dominansen*, Daidalos, Göteborg, 2004 s. 81

¹¹³ Yvonne Hirdman, *Genus: om det stabila föränderliga former*, 2., [rev.] uppl., Liber, Malmö, 2003 s. 50-52

att kategorisera även som en normativt kvinnlig karaktär enligt Nikolajevas schema.¹¹⁴ Eftersom Sam har känslor för henne hjälper han till när hon är i upplösningstillstånd i och med sorgen över farmodern och oron över Bill. Han får henne att tänka på annat genom att städa hela hennes hus tillsammans med henne. Hon säger då: ”Jag tänker tacka dig någon gång, men det går inte nu. Du har räddat mig idag.” (206) Han väljer att bara pussa henne på pannan till svar, och åka därifrån.

Johansson skriver om den manlige sensitiviteten och att män oftast framställs som ”den hegemoniske mannen”. Han menar dock att män också kan ha drag som annars associeras och kännetecknas som kvinnliga.¹¹⁵ Detta stämmer väl in på Sam, eftersom hans agerande går att placera in i Nikolajevas analyschema för hur en kvinna i litteraturen agerar - han är både omtänksam och omsorgsfull när han tar hand om Sookie.¹¹⁶ Att han är känslig är lätt att uppfatta när han vid ett tillfälle frågar Sookie ut på dejt:

Min blick gjorde honom högröd i ansiktet.

”Jo jag tänkte fråga om du hade lust att gå på Ättingamötet med mig och ta en kaffe sen efteråt.”

Jag kom fullständigt av mig. Borsten blev hängande i luften. Ett otal saker flög genom skallen på mig: hur hans hand hade känts i min utanför Dawn Greens hus, muren jag stött på i hans hjärna, hur ointelligent det är att dejta sin chef.

”Visst”, sa jag efter en påtaglig paus.

Han tycktes andas ut. (142)

Han visar en tydlig nervositet - hans ansikte blir högrött bara av Sookies blick, och han håller andan under den tid hon funderar på hans förslag. Connell menar att i och med den hegemoniska maskuliniteten så garanteras männens dominant position mot kvinnornas underordnade position.¹¹⁷ Att Sam tar hand om Sookie när hon är ledsen skulle kunna tolkas som ett sätt att bibehålla en dominant position gentemot henne - hon är beroende av hans omhändertagande. Det är dessutom han som frågar ut henne på dejt trots att han är märkbart nervös, något som enligt Nikolajevas schema skulle kunna placeras in som det manliga draget aktiv.¹¹⁸ Detta skulle då innebära att Sam har två roller i boken. Dels den som kvinnlig och känslig, dels den som manlig och dominant. Connell skriver inte bara om den hegemoniske mannen, utan även den som går att karaktärisera som *delaktig*. Hon menar att den delaktige mannen åtnjuter samma utdelning som den hegemoniske, men behöver inte utsätta sig för de ”risker” som den hegemoniske mannen gör. Han är en manlig man, men som ändå inte har den makt som den hegemoniske besitter (på gott och ont). En delaktig man hjälper även till i hemmet på ett sätt som en hegemonisk man inte

¹¹⁴ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 129

¹¹⁵ Thomas Johansson, *Det första könet?: mansforskning som reflexivt projekt*, Studentlitteratur, Lund, 2000 s. 145

¹¹⁶ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 129

¹¹⁷ Raewyn Connell, *Maskuliniteter*, 2. uppl, Daidalos, Göteborg, 2008 s. 115

¹¹⁸ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 129

gör.¹¹⁹ Sam passar bättre in här, än som en renodlad hegemonisk maskulinitet, eftersom han både visar upp en hård och en mjuk sida. Hade han bara varit hegemonisk hade han inte hjälpt Sookie med städningen, och inte heller behövt vara nervös när han frågade Sookie ut på dejt eftersom han då hade varit den som haft makten på ett annat sätt än vad den delaktige mannen har.

Sam som beskyddare av Sookie dyker upp på flertal ställen i boken (se även s. 99 och s. 204). Nedan visas ett citat där Sam kan placeras in som typisk normativ manlig enligt Nikolajevas analyschema, som både aggressiv och skyddande.¹²⁰ Eftersom Sookie är telepatisk och kan läsa folks tankar råkar hon ibland höra sådant som hon egentligen inte vill höra. Vid ett tillfälle vill en av Bon Temps poliser, Bellefleur, provocera fram en reaktion från Sookie då han anar att hon kan läsa tankar. Han tänker allt snuskigare tankar om henne som till slut handlar om att hon och hennes bror Jason har sex. Hon blir då så pass upprörd att hon håller en Coca Cola rakt över hans bröst. Sam, som reagerar direkt, undrar vad som hänt: ”Säger han äckliga grejer till dig?” frågade Sam, nu med lägre och argare röst. ’Nej men han tänker dem’, sa jag hjälplöst. ’För att se hur jag ska reagera. Han vet.’”(138) Sam blir arg, och intar rollen som Sookies beskyddare:

”Bellefleur, kommer du tillbaka hit får du sitta vid någon annans bord”, sa han. Rösten bar på en hel del undertryckt våld. Andy, som var dubbelt så bred och fem centimeter längre, såg på Sam. I det ögonblicket hade jag ändå satsat pengarna på Sam, och Andy verkade inte vilja chansa han heller. (139)

Connell menar att den hegemoniska mannen har den dominanta rollen över män som tillhör andra kategorier än sin egen, inte bara över kvinnor.¹²¹ Även om Sam inte dominerar över Sookie här, så visar han en tydlig dominans över Bellefleur, vilket gör att han platsar som en hegemonisk man enligt det Connell skriver. Ambjörnsson menar att tjejerna i hennes undersökning anser att aggression inte är något som ses attraktivt för dem, och att de helst håller inne med sin ilska för att bli omtyckta.¹²² Tolkas Sookies handling utifrån det Ambjörnsson visar i sin undersökning går det att se att hennes handling går emot det som skulle kunna ses som kvinnligt, då Sookie visar sin ilska genom att kasta drickan över Bellefleur. Däremot, i och med att Sam intar rollen som Sookies beskyddare och den hegemoniska mannen enligt Connell, förskjuts Sookies roll och hon blir istället passiv när han kommer till hennes försvar.

¹¹⁹Raewyn Connell, *Maskuliniteter*, 2. uppl, Daidalos, Göteborg, 2008 s. 118ff

¹²⁰Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 129

¹²¹Raewyn Connell, *Maskuliniteter*, 2. uppl, Daidalos, Göteborg, 2008 s. 115ff

¹²²Fanny Ambjörnsson, *I en klass för sig: genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer*, Ordfront, Diss. Stockholm: Univ., Stockholm, 2008 s. 65

Relationen mellan Sookie och Sam är ganska växlande. Under hela boken visar Sam upp två sidor - dels den som går att se som Connells hegemoniska-dominanta mansroll¹²³, och dels den som enligt Nikolajevas schema kan ses som kvinnlig. Sookie visar å ena sidan sitt intresse för Sam genom att hon tycker att han ser bra ut, och i och med att hon går med på att gå ut på dejt med honom. Å andra visar hon inget överdrivet intresse utan håller hela tiden relationen på ett vänskapligt plan när Sam försöker visa att han gillar henne, det är tydligt att det är Bill som hon egentligen är kär i. Sam försöker hela tiden charma Sookie genom att ställa upp för henne (vid farmoderns död, Bills förmodade död och då Bellefleur förolämpade henne). Däremot lyckas han aldrig få henne att gilla honom på det sättet han vill i *Död tills mörkret faller*, vilket kan tyda på att det är Sookie som har makten över deras relation.

Sookie och Eric

Vampyren Eric är den av de tre män vi har valt att analysera i denna uppsats som har minst plats i *Död tills mörkret faller*. Han dyker upp i mitten av boken, och läsaren får bara möta honom ett fåtal gånger. Däremot samtalar Sookie och Bill en del om honom och i och med det får han ändå en del plats genom det de säger.

Eric äger vampyrbaren Fangtasia, dit Bill och Sookie åker för att fråga ut honom om han vet något om ett av mordnen som skett i Bon Temps. Sookie uppfattar Eric som mycket tillmötesgående när hon ställer frågor om de mördade kvinnorna. Efter att Eric har svarat på hennes frågor, frågar han Bill om han är fäst vid henne. Hon tänker då: ”Det dröjde en sekund innan jag fattade innebörden. Snyggingen Eric frågade om det gick bra att låna mig.” (128) Enligt Nikolajevas schema är en normativ kvinnoroll passiv, vilket kan sägas om Sookie eftersom hon inte reagerade på att Eric inte talade till henne då han ställde frågan, utan istället vände sig till Bill.¹²⁴ Hade hon istället visat upp den manliga egenskapen som aktiv, hade hon bett honom att tilltala henne och sagt ifrån. Genom att Eric frågade om han fick låna Sookie uppvisar han det som Connell menar är en hegemonisk-dominant maskulinitet.¹²⁵ Detta eftersom han går över Sookies huvud genom att indirekt fråga Bill om han kan få låna henne, istället för att ge frågan direkt till henne själv. Att han frågar en man som uppenbarligen är på dejt med en kvinna kan även visa på att han tycker sig vara den dominante av männen emellan, vilket Connell menar är

¹²³ Raewyn Connell, *Maskuliniteter*, 2. uppl, Daidalos, Göteborg, 2008 s. 115

¹²⁴ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 129

¹²⁵ Raewyn Connell, *Maskuliniteter*, 2. uppl, Daidalos, Göteborg, 2008 s. 115

ett drag i den hegemoniska-dominanta mansrollen.¹²⁶ Eric anser sig själv som mäktigare än Sookie och behöver därför inte tillfråga henne. Istället frågar han Bill, och i och med frågan sätter han sig även över honom. Bourdieu menar att de som blir dominerade, så som Sookie blir i detta exempel, använder sig av perspektiv från de dominerandes håll, vilket innebär att det som den dominerande gör blir naturligt.¹²⁷ Sookie säger inte ifrån när Eric frågar Bill, utan blir istället smickrad. Hon reagerar inte på att Eric går över hennes huvud vilket kan ses som att det för henne är ett naturligt agerande.

Att Sookie tänker på Eric som en ”snygging” är den första, och enda, beskrivningen en får av Erics utseende i bok 1. Detta är anmärkningsvärt då de andra männen som är med i boken beskrivs mycket mer till sitt utseende trots att en del av dem är med lika lite, eller mindre, som Eric är (se till exempel beskrivningen av JB, s.94). Förutom att hon kallar Eric snygging så nämns han även som en vikingavampyr. (222) Hirdman menar att ”göra genus är att göra skillnad”.¹²⁸ Genom att Eric endast beskrivs som en snygg vikingavampyr går det att se en klar kontrast mellan sättet han beskrivs på och det sättet som Sookie genomgående har beskrivits på - stort fokus har legat på hennes utseende. Här skapas det Hirdman menar är ett isärhållande, det görs skillnad på deras genus i och med att Sookie endast tänker på att Eric är snygg men beskriver inte ingående hans utseende. Hennes eget utseende är dock välbeskrivet, dels av andra och dels av henne själv. Bourdieu skriver om hur kvinnor har uppfattat sig själva, och citerar en berättelse: ”»Ju mer jag behandlades som en kvinna, desto mer blev jag det. Jag anpassade mig antingen jag ville eller inte»”.¹²⁹ Vidare skriver han om kvinnor, och menar att ”de existerar först och främst genom andras blickar”.¹³⁰ Genom isärhållandet som Hirdman skriver om tillsammans med hur Bourdieu menar att kvinnor blir till genom andras blickar, går det att förstå att Sookie och Eric tilldelas olika genus - Sookie får sin kropp beskådad och beskriven som kvinna, medan Eric bara nämns som snygg.

Under besöket på Fangtasia fick Eric upp ögonen för Sookie. Han har blivit intresserad av hennes telepatiska förmåga, och eftersom han är äldre än Bill och Sheriff över distriktet (vilket gör honom mäktigare än Bill, han hamnar högre upp i den hierarki som finns mellan vampyrerna) kan han beordra Bill att ta med Sookie in till baren för att undersöka en stöld som skett där. (230)

¹²⁶ Raewyn Connell, *Maskuliniteter*, 2. uppl, Daidalos, Göteborg, 2008 s. 115

¹²⁷ Pierre Bourdieu, *Den manliga dominansen*, Daidalos, Göteborg, 2004 s. 48

¹²⁸ Yvonne Hirdman, *Genus: om det stabila föränderliga former*, 2., [rev.] uppl., Liber, Malmö, 2003 s. 65

¹²⁹ Pierre Bourdieu, *Den manliga dominansen*, Daidalos, Göteborg, 2004 s. 76

¹³⁰ Pierre Bourdieu, *Den manliga dominansen*, Daidalos, Göteborg, 2004 s. 81

Det första närmandet från Eric's håll kommer när Bill och Sookie ska lämna baren. ”Han lyfte inte blicken från min hals. ‘Du luktar annorlunda, Sookie’, mumlade han och tog ett steg närmare mig.”(238) Enligt citatet går det enligt Nikolajevas schema att säga att Eric är både tävlande och rovgirig.¹³¹ Sookie pratar nervöst bort närmandet och visar upp de kvinnliga dragen av passivitet och sårbarhet, och Bill lyser med sin frånvaro genom att vara helt tyst. Den hegemoniska mannen höjer sig över andra former av maskuliniteter, vilket är vad Eric gör här då han höjer sig över Bill (och även Sookie).¹³² Det är tydligt att Eric uppfattar sig själv som högre upp i hierarkin än Bill då han, trots att han vet att Sookie är med Bill, gör närmanden mot henne. Han tar sig friheten att göra närmanden och bete sig hur han vill i och med att han är äldre och högre i hierarkin än Bill, och för att Sookie varken är man eller vampyr.

”Jag är rädd för de andra vampyrerna och hur de betar sig. Vad ska han be mig om nästa gång? Han kommer försöka få mig att göra mer. Han kommer säga att han dödar dig annars. Eller så hotar han Jason. Och han kan göra allvar av sina hot”. [...] ”Eric är fångslad av dig nu. Han vet att du har mentala förmågor som de flesta människor saknar, eller väljer att ignorera medvetet. Han räknar med att ditt blod är rikhaltigt och extra njutbart”. Bills röst blev hes när han sa det sista, och jag ryste till. (257)

Att Sookie är rädd för att Eric skulle kunna bestämma över henne och få henne att göra saker som hon inte vill är tydligt. Eric har blivit fäst vid Sookie och hennes doft. Sookie däremot, är snarare skrämmd av hans sätt och vill inte träffa honom igen, trots att hon måste eftersom hon har ingått ett avtal att hjälpa honom med att läsa tankar på människor som Eric har något otalt med.

Ambjörnsson menar att: ”Framför allt verkar den ideala kvinnan definieras och bestämmas utifrån sin möjlighet att presentera *vissa* typer av känslouttryck och undvika andra”.¹³³ Sookie visar tydligt att hon är rädd och orolig, inte bara för sin egen del utan även för Bill och Jasons del. En tolkning av detta skulle kunna vara att Ambjörnssons teori om att vissa typer av känslor definierar den ideala kvinnan blir då att kvinnan ska kunna visa sig emotionell och sårbar, enligt Nikolajevas schema.¹³⁴ Sookie ryser till, vilket kan tolkas som att hon verkligen är uppskrämmd. Hon blir sårbar i och med hon är rädd för vad Eric kommer att göra mot dem, och hennes rädsla för honom är tydlig. Hon agerar enligt de känslouttryck som en kvinna förväntas ha.

¹³¹ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 129

¹³² Raewyn Connell, *Maskuliniteter*, 2. uppl, Daidalos, Göteborg, 2008 s. 115

¹³³ Fanny Ambjörnsson, *I en klass för sig: genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer*, Ordfront, Diss. Finland, Bookwell, Stockholm, 2008 s. 63

¹³⁴ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 129

Eric går, som jag skrivit om ovan, enligt Connell att kategorisera som en hegemonisk-dominant man.¹³⁵ Johansson menar att ”[d]en dominanta [...] karakteriseras av ett stort behov att upprätthålla gränser mot omvärden”.¹³⁶ Eric har gjort klart för Sookie att det är han som bestämmer genom att upprätthålla gränser, som Johansson skriver om. Han har förvisso inte gjort något mot varken Sookie eller hennes familj ännu, men det är uppenbart att både hon och Bill tror att han skulle kunna göra något antagligen för att de båda två uppfattar honom som hotfull och är under honom i den hierarki som finns mellan vampyrerna. Bill är fullt införstådd med att Eric har ett intresse för Sookie. Dock säger han inte så som han tidigare har gjort, att han kommer döda den som rör Sookie. Kanske är det för att Erics maskulina roll som hegemonisk-dominant man tar över Bills maskulina roll. Bourdieu menar att: ”De dominerade tillämpar kategorier konstruerade ur de dominerandes perspektiv på dominansrelationerna och får dem därför att framstå som naturliga.”¹³⁷ I detta fall är det Eric som dominerar över både Bill och Sookie, men det är framförallt Bill som får den ojämna relationen dem emellan att framstå naturlig. Han gör inte så mycket för att sätta sig emot Eric, medan Sookie ändå beskriver ett obehag i att Eric har sådan makt över dem.

För att applicera Nikolajevas schema på relationen mellan Sookie och Eric går det att förstå Sookie som emotionell, passiv och sårbar, medan Eric är rovgirig, våldsam och tävlande.¹³⁸ Heberlein skriver om symmetriska och asymmetriska relationer, och menar att en asymmetrisk relation, även kallad för en manipulativ relation, karaktäriseras av att bara ena parten har makten att avsluta relationen.¹³⁹ Eric ges en tydlig roll som dominant, och trots att han inte är med så mycket i *Död tills mörkret faller* är det lätt att uppfatta att Sookie är rädd för honom och inte har någon makt att avsluta den relation de har. Sookies roll i relationen till Eric är inte så tydlig, hon förlitar sig hela tiden på att Bill ska vara med henne och beskydda henne mot Eric. Detta syns genom att hon ofta låter Bill vara den som pratar när de ses, och hon träffar aldrig Eric på egen hand. Eric visar tydligt att hans makt är större än både Sookies och Bills, och dominansrelationen dem emellan framstår som naturlig. Endast Eric har makt att avsluta denna relation och Sookies egna vilja räknas inte, hon har inget att säga till om så länge han är den som befinner sig i maktposition.

¹³⁵ Raewyn Connell, *Maskuliniteter*, 2. uppl, Daidalos, Göteborg, 2008 s. 115

¹³⁶ Thomas Johansson, *Det första könet?: mansforskning som reflexivt projekt*, Studentlitteratur, Lund, 2000 s. 51

¹³⁷ Raewyn Connell, *Maskuliniteter*, 2. uppl, Daidalos, Göteborg, 2008 s. 48

¹³⁸ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 129

¹³⁹ Ann Heberlein, *Den sexuella människan: [etiska perspektiv]*, Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 22

Analys av bok 10 , *Död i familjen*

Sookie och Eric

Den tionde boken börjar med en scen där Sookie hjälper sin kusin Amelia att flytta ut från Sookies hus. Amelia verkar oroad över relationen hennes kusin har med Eric. Hon frågar: ”Så, hur går det med förhållandet?” Sookie svarar: ”Jag tycker att vi kommer rätt bra överens’ [...] och gjorde en överdriven ansträngning för att låta munter [...]. ‘Jag är fortfarande inte säker på vad jag känner, i motsats till vad bandet får mig att känna’”. (12) När vampyrerna i boken delar blod med en annan person, skapas ett speciellt band som gör att de som druckit blod från varandra kan känna den andres känslor, precis som Sookie och Eric gjort. Känner hon ren kärlek till honom eller påverkas hennes känslor av faktumet att de druckit blod från varandra? I *Queera läsningar* skriver Mia Franck: ”Kopplingen mellan blod och sexualitet är avgörande för hur vampyren kan betraktas som en produkt av själva sexualiteten”.¹⁴⁰ Utifrån Francks ord kan en se att Sookies kärlekskänslor för Eric alltså påverkas av att hon druckit hans helande blod och i detta fall skapar emotionell förvirring hos henne. ”Men om jag kände mig lycklig måste jag kolla en extra gång för att försäkra mig om att det var jag och inte Eric som var lycklig. Samma sak gällde med vrede”. (13) Hon menar att Eric på senare tid hade varit aggressiv och väldigt kontrollerande vilket Sookie kunde känna av i form av egna känslor av aggression och kontrollbehov. Nikolajevas analyschema, där mannen är aggressiv, känslokall och hård medan kvinnan är beroende och passiv stämmer väl överens med hur Sookie och Eric porträtteras i ovanstående citat.¹⁴¹ Känslorna Sookie har är alltså tätt sammankopplade med hur Eric känner. Känner hon glädje, ilska eller sorg så känner Eric samma sak. Detta gör att hon inte är fullt medveten om vilka känslor som är hennes och vilka som är hans. Å ena sidan känner de samma sak, vilket skulle kunna tolkas som att relationen är jämlik. De känner båda aggressioner och ilska. Å andra sidan är det Erics negativa känslor som styr Sookies sinnesstämning och inte tvärtom. Enligt Sookie når hennes känslor honom, men då är det snarare så att han vet vad hon känner, men han blir inte själv rädd eller orolig. Hon gör hans känslor till sina egna, medan han kan ha en distans till hennes.

Ett exempel på hur Sookie beskriver sina känslor i förhållande till hur dessa skulle påverka Erics känslor går att se i citatet nedan. Nikolajeva menar att den normativa kvinnan både är emotionell

¹⁴⁰ Katri Kivilaakso, Ann-Sofie Lönngrén, & Rita Paqvalén (red.), *Queera läsningar: [litteraturvetenskap möter queerteori]*, Rosenlarv, Hägersten, 2012 s, 241

¹⁴¹ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s, 129

och beroende, vilket går att se hos Sookie i citatet. Det är kopplat till den situation i boken då Sookie blev tillfångatagen under fe-kriget ”[m]in smärta och mitt blod och min skräck hade varit mina. Han hade kanske känt dem, men han hade befunnit sig någon annanstans”. (25) Att han hade befunnit sig någon annanstans kan tolkas som att hon var beroende av hans hjälp för att kunna ta sig från platsen där hon var tillfångatagen. Hennes emotionella sida syns eftersom Sookie är berättarrösten och läsaren får ta del av hennes tankar. Hon går att tolka som emotionell eftersom att hon visar läsaren genom citaten ovan att hon fått känna dessa känslor och att Eric inte tog del av dem. Det kan också tyda på en viss ilska från hennes sida, en ilska över att Eric inte fanns där när hon behövde honom. Den självständiga sidan som Nikolajeva tillskriver männen i litteraturen går dessvärre inte att se hos Sookie i situationen som beskrivs ovan.¹⁴²

Amelia (Sookies kusin) är trött på att Sookie skyller sina känslor på bandet till Eric och menar att det bara är en ursäkt och att hon antingen älskar honom eller inte. Både Amalia och Sookie känner personer som är häxor och skulle kunna försöka ta reda på om bandet går att bryta. Sookie erkänner att hon inte tagit något beslut om hur hon känner för honom. Hon säger att Eric är speciell men lite överväldigande och har en stark personlighet. Min tolkning är att Eric är van att vara överordnad och att bestämma. Bourdieu skriver i *Den manliga dominansen att*: ”De dominerade tillämpar kategorier konstruerade ur de dominerandes perspektiv på dominansrelationerna och får dem därför att framstå som naturliga.”¹⁴³ Utifrån citatet går det att tolka Sookies känslöpåverkan som ett slags förtryck från Eric's sida. Hon blir uppslukad av känslor som inte är hennes egna och låter Eric's känslor påverka hennes sinnesstämning. Eric's känsloliv blir naturligt för Sookie, även om hon inte verkar uppskatta dessa sidor så ställer hon inga krav på förändring. Hon låter det passera. Det faktum att Sookie har en möjlighet att reda ut vad hennes känslor egentligen innebär, genom att eventuellt kunna bryta bandet men väljer att avstå, stämmer väl överens med Nikolajevas schema som menar att en typiskt kvinna agerar passivt.¹⁴⁴ Hon flyter med och ifrågasätter inte, även om hon har ett gyllene tillfälle. Hon agerar också självuppoffrande, vilket Nikolajeva menar är en egenskap som litteraturens kvinnliga karaktärer ofta tillskrivs.¹⁴⁵ Hon offerar sina egna känslor till förmån för Eric's.

Sookie och Eric bor inte tillsammans, men spenderar tre till fyra nätter i veckan ihop. Tiden efter fe-kriget har varit omtumlande för båda två och det finns en hel del viktiga samtal som de inte

¹⁴² Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s, 129

¹⁴³ Pierre Bourdieu, *Den manliga dominansen*, Daidalos, Göteborg, 1999 s. 48

¹⁴⁴ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004, s. 129

¹⁴⁵ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s, 129

tagit upp. Kriget gjorde även att Sookie hade återkommande mardrömmar och vaknade upp andfädd och rädd:

Som jag brukade göra tre eller fyra gånger i veckan vaknade jag flämtande, fylld av skräck, fullständigt övergiven. Jag klamrade mig fast vid honom som om stormen skulle svepa iväg med mig om inte han var mitt ankare. Jag grät redan när jag vaknade. Det var inte första gången det hade hänt, men den här gången grät han tillsammans med mig, blodiga tårar som randade det vita i hans ansikte på ett skrämmande sätt.

”Gråt inte”, bad jag. Jag hade ansträngt mig så för att framstå som mitt vanliga jag när jag var tillsammans med honom, men han visste såklart att det inte stämde. Ikväll kunde jag känna hans beslutsamhet. Eric hade något att säga mig och han skulle säga det vare sig jag ville lyssna eller inte. (21)

Enligt Nikolajeva är det ett typiskt beteende hos den normativa kvinnan som beskrivs vara beroende av mannen och emotionell.¹⁴⁶ Eric hade inte kunnat rädda Sookie kvällen under fe-kriget, vilket verkade hemsöka både henne och honom. De hade inte pratat om kriget sedan det avslutades, och Sookie verkar vara ambivalent till huruvida hon faktiskt vill höra vad han ska säga. Sookie visar tydligt att Eric är hennes trygga punkt när hon är rädd. Sookie skapar Eric's genus genom att förvänta sig att han ska vara stark och skyddande, samtidigt som hon skapar sitt eget genus genom att vara motsatsen.

Det går att tolka en annan sinnesstämning hos Eric än i tidigare citat, även om han är bestämd med att få ta upp det han vill prata om. Johansson skriver att: ”Många män har fått ‘lära sig’ att de inte bör gråta offentligt, att inte blotta sina svagheter för andra människor, utan istället upprätta en fasad som hjälper dem att fasa in i ‘manssamhället’”.¹⁴⁷ Platsen är förvisso inte offentlig, men det finns en kontrast mellan att Eric tidigare uppvisat hårda och mer manliga (enligt Nikolajevas schema) egenskaper till att bli mjuk och gråtmild.¹⁴⁸ Eric gråter, vill prata med Sookie om känslorna han känner och vill att hon ska lyssna, vilket kan ses som det Johansson skriver om den maskulina identiteten: ”Diskussionen om maskulinitet handlar i stor utsträckning om mäns svårigheter om att utveckla en mer nyanserad identitet; en identitet som bygger på kommunikation, relationer och känslor, snarare än disciplin, makt och narcissism”.¹⁴⁹ Eric har hittills porträtterats utifrån en typisk hegemonisk mansroll (aktiv, dominant, aggressiv, rovgirig), vilket gör att hans mjukare sida, som stämmer överens med kvinnobilden utifrån Nikolajevas schema, ställs i kontrast till hans övriga (typiska manliga) egenskaper.¹⁵⁰ Dessa

¹⁴⁶ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 129

¹⁴⁷ Thomas Johansson, *Det första könet?: mansforskning som reflexivt projekt*, Studentlitteratur, Lund, 2000 s. 131

¹⁴⁸ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 129

¹⁴⁹ Thomas Johansson, *Det första könet?: mansforskning som reflexivt projekt*, Studentlitteratur, Lund, 2000 s. 53

¹⁵⁰ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004, s. 129

mjukare sidor går även att koppla till Johanssons teori om den femininiserade mannen. Det vill säga att mannen både har typiskt manliga och kvinnliga sidor och kan betraktas som den ”nya mannen”.¹⁵¹ Problemet blir dock att mannens feminina egenskaper inte bedöms som manliga utan snarare då som feminina och mindre värda, vilket går att se om det kopplas till Nikolajevas analyschema och Butlers teori om genuskonstruktion. Nikolajevas analyschema görs utifrån dikotomier där kvinnans egenskaper ställs i motsats till mannens. Butler menar att det bara finns ett kön, vilket är det kvinnliga. Det maskulina ses inte som något genus utan snarare som det allmängiltiga.¹⁵² Om de kvinnliga och manliga egenskaperna har framkommit ur dikotomier ställs kvinnans egenskaper i kontrast till mannens som då är det allmängiltiga, och kvinnans egenskaper blir avvikande och därmed sämre. Däremot tar Johansson upp att: ”När man talar om femininisering avses ofta en uppluckring av fasta gränser mellan vad som betraktas som manligt respektive kvinnligt”.¹⁵³ Skillnaden mellan att bryta könsnormerna utifrån Nikolajevas och Johanssons teorier får olika konsekvenser. Nikolajeva arbetar med dikotomier, där genuskonstruktionen är tydlig och där de kvinnliga egenskaperna ofta har uppfattats som mindre värda. Min tolkning av Johansson är att uppluckrandet av genusnormerna snarare bidrar till en mindre tydlig polarisering och att egenskapernas värde omvärderas. Uppluckringen av genusnormer gör att gränserna blir flytande och inte längre bär med sig samma hierarkiska värde/ordning.

Sookie blev tillfångatagen under fe-kriget och hennes ex, Bill, som också var involverad, ringde Eric för att be honom om hjälp. Erics chef Victor förbjöd Eric att blanda sig i kriget och sa att oavsett vad som än hände Sookie så skulle Eric hålla sig utanför. (23) Sookie säger: ”Min första reaktion på Erics ord var bitter besvikelse. Jag hade hört den här historien förut. *En vampyr som var mäktigare än jag tvingade mig att göra det*: Bills ursäkt för att återvända till sin skapare Lorena en gång till.”(22) Hon mindes tillbaka när Bill blev styrd av sin skapare och kopplar det till Erics beteende. Även om det framkommer i texten att Sookie är väldigt irriterad och inte riktigt litar på vad han säger, så håller hon en god ton utan att brusa upp. Hon sväljer sin ilska, och uppvisar därmed vad Nikolajeva benämner som en normativ kvinnoroll, vilket enligt Nikolajeva innebär att vara självupppoffrande, aggressionshämmande och passiv. Alla olika delar stämmer in på Sookies agerande här. Hon ville diskutera med Eric, men väntade tills han tog upp det, vilket är en tydlig indikator på passivitet. Hon förväntade sig dessutom att Eric skulle rädda

¹⁵¹ Thomas Johansson, *Det första könet?: mansforskning som reflexivt projekt*, Studentlitteratur, Lund, 2000 s. 53

¹⁵² Judith Butler, *Genustrubbel: feminism och identitetens subversion*, Daidalos, Göteborg, 2007 s.71-72

¹⁵³ Thomas Johansson, *Det första könet?: mansforskning som reflexivt projekt*, Studentlitteratur, Lund, 2000 s. 53

henne eftersom han är stark och beskyddande, vilket även det ligger i linje med Nikolajevas analyschema. Sookie ses som passiv och sårbar och hon skapar Eric's genus genom att förvänta sig typiskt manliga handlingar. Det går också att utifrån Nikolajevas schema att tolka det som att Eric har en sårbar och passiv sida. Dessa sidor träder fram när han stöter på andra som är mäktigare än honom, till exempel Victor. Eric är typiskt manlig när han uppfattar att andra har lägre ställning än honom, exempelvis Sookie, men när andra har mer makt blir han passiv (som när han skulle rädda Sookie men förvägrades av sin chef Victor). Johansson skriver att män historiskt sett har haft "närmast total makt över kvinnor. Även om det säkerligen förekommit variationer på detta tema, och till och med samhällen där kvinnor haft en mycket stark status, är det tveklöst så att män oftast har haft monopol på makten."¹⁵⁴ Maktskiftet sker i samband med att Eric träffar sin chef som har högre ställning, vilket gör att Eric intar en kvinnas underordnade roll. Sookie och Eric's könsroller påverkas av det som händer utanför deras relation. Detta gör att Eric (när han är passiv) kan ses som femininiserad, vilket skjuter Sookie längre in i kvinnorollen när hon förlitar sig på att han ska rädda henne, vilket gör att hon blir passiv och beroende av honom. Båda hamnar i en typisk underordnad kvinnoroll, vilken påverkar Sookie mest eftersom hon förväntar sig att Eric ska handla utifrån typiskt manliga handlingar (aktivt, beskyddande och aggressivt). Detta gör att hon blir ännu mer utsatt i sin kvinnoroll när Eric's feminina sida framträder, så pass att hennes liv hänger på det.

Eric säger: "Victor's anställda kedjade fast mig med silver. Det brände mig överallt" varpå Sookie svarar "'Bokstavligen'. Jag försökte att inte låta lika skeptisk som jag kände mig"(22). Det går att förstå att hon är irriterad, ledsen och arg för att han inte fanns där för att rädda henne när hon behövde hans hjälp och är inte säker på att Eric berättar sanningen om vad som hände. Sookie säger:

Medan jag funderade på det han sagt, insåg jag att det var möjligt att se objektivt på Eric. Min tillit hade fått sig ett par ordentliga smällar i det förflutna, och jag tänkte inte gå nära elden igen utan långt och moget övervägande. Det var en sak att njuta av att skratta tillsammans med Eric eller att se fram emot de gånger vi låg sammanslingrade i mörkret. Det var något annat att anförtro honom ömtåliga känslor. Jag var verkligen inte inne på tillit för tillfället. (24)

Å ena sidan upplever hon att det är svårt att lita på Eric och är inte säker på att han skulle förvalta hennes känslor på rätt sätt. Å andra sidan säger hon kort därefter: "Jag tror att du skulle ha varit där om du hade kunnat [...] Jag vet att du skulle ha dödat dem". (25) Hennes irritation över att han inte funnits där för henne när hon behövde honom låter hon hamna i bakgrunden och

¹⁵⁴ Thomas Johansson, *Det första könet?: mansforskning som reflexivt projekt*, Studentlitteratur, Lund, 2000 s. 116

försöker istället att förstå honom rent objektivt, vilket enligt Ambjörnsson är ett typiskt kvinnligt drag. Ambjörnsson menar att tjejer inte känner att de har samma utrymme som killar för att kunna leva ut sin irritation eller ilska. Irritation och ilska kopplas enligt henne ihop med hårdhet och manlighet och tjejerna i studien rättar sig efter vad som de upplever vara eftersträvansvärt, vilket är mjukhet och lugn, som speglar feminina egenskaper.¹⁵⁵ En tolkning är att Sookie försöker se objektivt på Eric för att inte behöva vara arg och därmed vara mer feminin.

Efter samtalet blir hon mer samlad och kan förstå varför de haft svårt att prata om händelsen och bestämmer sig för att lita på honom, inte bara med hjärtat utan även med hjärnan. Han hade ju trots allt givit henne mängder med blod för att hon skulle läka när han själv var skadad. Kropparnas funktion tas upp i *Feministiskt tänkande och sociologi - teorier, begrepp och tillämpningar* (2015) och Bengs och Wiklund skriver att kvinnan är bättre än mannen på att ta hand om både sin egen kropp och andras, så som familjemedlemmars och närstående.¹⁵⁶ De menar att kvinnan förväntas ta det största ansvaret när det gäller att ta hand om sin egen kropp, och andras, samt att kvinnan är den som ska se till att kroppen är hygienisk och att hälsan hålls.¹⁵⁷ Här är det däremot Eric, och inte Sookie, som tar hand om och helar hennes kropp genom att ge av sitt blod även fast han själv är sårad. Utifrån Nikolajevas schema skulle Erics agerande kunna kategoriseras både som manligt och kvinnligt. Det kvinnliga går att se genom att tolka hans handling som omtänksam och omsorgsfull. Det manliga framträder eftersom helandet skulle kunna ses som ett försök att vara skyddande och att han därmed är ovarsam med sin kropp. Han helar henne även fast han själv är skadad - han tar inte ansvar för sitt eget helande och tar därmed sämre hand om sin egen kropp.

Enligt Nikolajevas analyschema kan handlingen ses som typiskt manlig eftersom han är aktiv (räddar henne) och analyserande (vet att Sookie inte kommer klara sig om han inte ger av sitt blod) och skyddande (hon dör om hon inte räddas). Hans räddningsaktion kan också ses som heroisk och förväntad eftersom han är en man och enligt analyschemat ligger hans handlande i linje med den normativa mansbilden då han skyddar henne. Eric vet också att Sookie är mer sårbar än vad han är och att han kan återhämta sig snabbare, även om han också är skadad och ger av sitt blod. Den analyserande förmågan är något som tillskrivs männen i litteraturen, enligt

¹⁵⁵ Fanny Ambjörnsson, *I en klass för sig: genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer*, Ordfront, Diss. Finland, Bookwell, Stockholm, 2008 s. 65

¹⁵⁶ Anna Hedenus, Sofia Björk & Oksana Shmulyar Gréen (red.), *Feministiskt tänkande och sociologi: teorier, begrepp och tillämpningar*, 1. uppl., Studentlitteratur, Lund, 2015 s. 161

¹⁵⁷ Anna Hedenus, Sofia Björk & Oksana Shmulyar Gréen (red.), *Feministiskt tänkande och sociologi: teorier, begrepp och tillämpningar*, 1. uppl., Studentlitteratur, Lund, 2015 s. 161

Nikolajevas schema.¹⁵⁸ Räddningshandlingen sätter Sookie i beroendeställning och visar att hon är sårbar. Hirdman är inne på samma linje, där mannens omhändertagande av kvinnan länge har setts som naturligt. Detta på grund av uppfattningen om att den kvinnliga kroppen är skörare än mannens, och att den skulle vara i behov av omhändertagande.¹⁵⁹

Sookies beteende går att tolka som passivt. Hon vill bli räddad men gör inget för att lösa situationen. Det går även att se ambivalenta drag hos Sookie, vilket är genomgående, både när det gäller förhållandet med Eric och hennes känslor för honom. Hon säger vid ett tillfälle att hon älskar honom, samtidigt som hon är osäker på om hon kan känna tillit till honom. Hon säger det inte rakt ut till honom, men tänker det. Det går även att tolka att det finns en stor respekt som även kan uppfattas som rädsla för Eric, genom sättet hon beskriver honom och hur hon inte har vågat ta upp vissa saker utan istället väntat på att han ska ta första steget.

Sookies ambivalens syns på flera ställen, ett exempel är när hon säger: ”Jag bestämde mig för att åka tillbaka till Bon Temps så fort jag fick tillräckligt med energi. Spänningen, frustrationen och vreden hos Eric försvagade mig” (22) och därefter säger hon att hon kan ”[...] se objektivt på Eric” (22) och att hon bestämt sig för att stanna kvar för att sova över. Hon menar alltså att hon kan se objektivt på varför han inte kunde rädda henne, men menar samtidigt att hon blir svag av att Erics känslor påverkar henne genom blodsbandet de två delar. Vad som är intressant är att det faktum att Erics känslor försvagade henne, men verkar inte väga tillräckligt tungt för att hon ska åka därifrån när hon förstår att hon kan se objektivt på honom. Något som inte framkommer är om hennes känsla av att bli försvagad försvinner i samma ögonblick som hon kan förhålla sig objektivt till honom. Är känslan kvar men väljer hon att stanna för att göra Eric nöjd? I sådana fall stämmer det överens med både Nikolajevas schema och Ambjörnssons teori om att kvinnor håller tillbaka sina egna känslor för att verka milda och därmed feminina.¹⁶⁰ De kvinnliga egenskaper som Sookie uppvisar utifrån Nikolajevas schema är att hon är lydig, passiv och självuppoftande.¹⁶¹ När hon övertygat sig själv om att hon kan se objektivt på Eric och att han skulle ha räddat henne om han kunde säger hon:

Till slut var det något inom mig som slappnade av inför logiken i hans berättelse. Jag trodde på honom med hjärtat, inte bara med huvudet.

¹⁵⁸ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 129

¹⁵⁹ Yvonne Hirdman, *Genus: om det stabila föränderliga former*, 2., [rev.] uppl., Liber, Malmö, 2003 s. 80

¹⁶⁰ Fanny Ambjörnsson, *I en klass för sig: genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer*, Ordfront, Diss. Finland, Bookwell, Stockholm, 2008 s. 65

¹⁶¹ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 129

En röd tår [Eric's] föll på min axel och forsatte neråt. Jag fångade den med fingret och satte den till hans läppar - gav tillbaka hans smärta till honom. Jag hade tillräckligt med min egen. (25).

Å ena sidan har hon precis sagt att hon trodde på honom, både med hjärtat och huvudet, å andra sidan vill hon inte dela hans smärta eftersom hon menar att hon har för mycket av sin egen. Jag tolkar det som att det finns en viss distans hos henne gentemot Eric. Hon vill gärna vara glad och tro på honom, men inte låta honom få sörja/må dåligt fullt ut och ha hennes fulla stöd, vilket går emot Nikolajevas analyschema där kvinnan ska vara emotionella och självuppoffrande. Här visar Sookie en känslökall, hård och självständig sida som Nikolajeva snarare lyfter fram som typiskt manliga egenskaper.¹⁶²

Sookie och Eric uppfattar deras giftermål olika. Hon hade inte varit medveten om att hon genom sin handling ingick i äktenskap.

Även om jag inte tänkte på mig själv som gift eftersom jag helt enkelt bara hade räckt honom en ceremoniell kniv (Eric hade dragit nytta av min okunnighet som en del av sin sluga strategi), så gjorde vampyrerna det. Ett äktenskap mellan en vampyr och en människa är inte precis som en mänsklig 'älska, hedra, vörda'-förening, men Eric hade räknat med att äktenskapet skulle ge mig en del fördelar inom vampyrvärlden (46)

När Eric vid upprepade tillfällen kallar Sookie för "fru" reagerar hon oftast negativt men försöker genom kommentarer att ta bort udden av allvaret, samtidigt som hon vill poängtera att giftermålet var utan hennes vetskap. Heberlein menar att relationer kan vara symmetriska och asymmetriska. I en asymmetrisk relation har enbart ena personen makt att kunna bryta förhållandet. Den symmetriska relationen innebär att båda parter har jämbördig makt att avsluta den och båda har ingått i relationen frivilligt.¹⁶³ Sookie befinner sig i kärleksrelationen frivilligt, vilket gör relationen symmetrisk, men giftermålet var ofrivilligt och utan hennes vetskap och gör relationen asymmetrisk. Det går att tolka deras relation på två sätt. Å ena sidan finns det kärlek och tillgivenhet, å andra sidan tvingas hon in i något som hon efteråt (när hon förstått att de gift sig) inte tycker om men gör ingenting åt situationen. Hon finner sig i att de är gifta men vill bara inte påminnas om det. Återigen finns det en passivitet hos Sookie, och en självuppoffrande sida som framträder när hon är med Eric, vilket hon visar när hon låter giftermålet passera utan att försöka häva det. I *En klass för sig* (2008) tar Ambjörnsson upp äktenskapet ur en historisk kontext och hur en kvinna skulle erhålla en man. Egenskaperna som förväntades att kvinnan skulle ha för att

¹⁶² Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 129

¹⁶³ Ann Heberlein, *Den sexuella människan: [etiska perspektiv]*, Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 22

detta skulle lyckas var att ”uppträda behärskat, belevat och kontrollerat”.¹⁶⁴ Definitionen av vad som anses kvinnligt utifrån Nikolajevas schema skiljer sig inte avsevärt från ovanstående. Kvinnan ska enligt Nikolajeva vara lydig, mild och tänka kvalitativt.¹⁶⁵ Sookies kvalitativa tänkande kan tolkas genom hennes sätt att förhålla sig till äktenskapet, hon har tänkt igenom och analyserat fördelarna med äktenskapet. Antagligen är fördelarna hon tjänar i vampyrvärlden anledningen till varför hon inte gör något för att förändra situationen. Vidare skriver Ambjörnsson att den idealiska kvinnan definierades genom att kunna sålla i vilka yttringar som var önskvärda och vilka som inte var det, precis som Sookie gör när hon aldrig säger att hon vill bryta giftermålet, även om hennes reaktioner säger annat. Ambjörnsson menar att dagens kvinnor både ska vara karriärsinriktade och självständiga, men att detta alltid ställs i relation till mannen. ”Kvinnans autonomi och framgång måste alltid vara relativ mannens, så tillvida att det är han som avgår med >>segern<<”.¹⁶⁶ Om egenskaperna (att vara självständig och karriärsinriktad) kompletteras med Nikolajevas teori om den normativa kvinnan, ska hon alltså både vara som den historiska kvinnan (behärskad, belevad och kontrollerad) samtidigt som hon ska vara karriärsinriktad och självständig - så länge mannen inte hamnar i underläge. Om egenskaperna ska appliceras på Sookie så kan en se att Sookies självständiga sida inte syns när hon förväntar sig att Eric ska rädda henne. Däremot sållar hon vad hon säger till honom vilket visar att hon är behärskad och kontrollerad. Eric yttrar aldrig ånger angående deras äktenskap, vilket kan ha att göra med att Sookie lever upp till det som historiskt sett varit (och fortfarande är, enligt Nikolajevas schema) önskvärt för att erhålla och kunna behålla en man. Eric har ingenting att anmärka på när det gäller Sookies roll som fru, däremot verkar inte hon lika övertygad om deras äktenskap. Sookie har inte ingått i äktenskapet frivilligt, vilket gör att Eric är den som har makten. Både Sookie och Eric går att placera in i Nikolajevas schema om stereotypa könsroller. Sookie stämmer överens med den heteronormativa kvinna och Eric den heteronormativa mannen.

I slutet av boken mördar Alexie en av Erics assistenter och skadar Eric svårt. Sookie kommer dit för att hjälpa till och förstår att de måste ge sig efter Alexie, som tagit sig iväg till staden där Sookie bor. Eric klarar inte av att resa sig så Sookie provocerar honom för att han ska agera:

¹⁶⁴ Fanny Ambjörnsson, *I en klass för sig: genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer*, Ordfront, Diss. Finland, Bookwell, Stockholm, 2008 s. 63

¹⁶⁵ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar, 2.*, [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 129

¹⁶⁶ Fanny Ambjörnsson, *I en klass för sig: genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer*, Ordfront, Diss. Finland, Bookwell, Stockholm, 2008 s. 64

[...] vad är planen?

Med bara en svag grimas för Eric upp. Bra. Jag hade retat honom upprätt. ”Jag har ingen!” vrålade han. ”hur jag än gör kommer någon att dö!”

”om du *inte* har någon plan, kommer någon att dö. Det vet du. Någon dör antagligen just nu! Alexie är vansinnig, vi måste *ha en plan*.” Jag slog ut med händerna.

Här syns Sookies aktiva och analyserande sida. Hon räknar ut att hon måste provocera Eric för att han ska resa sig upp och att han behövs för att de ska ha en möjlighet att vinna över Alexie. Nikolajevas analyschema kategoriserar dessa egenskaper som typiskt manliga. Även om Eric är skadad och kan ses som passiv, vilket är typiskt kvinnligt, är han fortfarande aggressiv i sitt sätt att svara Sookie, som anses vara typiskt manligt.¹⁶⁷ När de väl tagit sig till Sookies hus ser de Alexie och som snabbt anfaller dem. Ingen lyckas få ett riktigt bra tag om honom, och Sookie kommer på att hon ska hämta en silverkedja, som hon haft kvar sedan hon räddade Bill från Rattrays (se bok 1, *Död tills mörkret faller*).

Sookie är den som gör att det går att döda Alexie, även om hon har både feer och vampyrer på sin sida. ”I nästa stund låg Alexie skrikande på marken, och strax därpå kom Eric med en avbruten trädgren. Han höjde den med båda händerna och stötte neråt. Ögonblicket därpå var Alexie, Rysslands tsarevitj, slutgiltigt död.” (313) Sookie var den dominanta och aktiva och räddade alla som var med henne, vilket Nikolajeva menar är typiskt manligt.¹⁶⁸ Hon och Eric kunde samarbeta för att få Alexie död, däremot hade det inte lyckats utan henne. Rollerna som Sookie och Eric tidigare haft kastats om. Han är passiv och beroende, Sookie är aktiv och aggressiv. Något som är intressant är att Sookie blir makthavaren i situationen och lyckas förhindra att Alexie dödar ytterligare någon. I denna situation är Sookie rationell och aktiv, vilket enligt Nikolajeva klassas som manliga egenskaper.¹⁶⁹ Här ställs hon inför en situation som hon märker kommer sluta illa om inte någon tar kontrollen. När ingen annan kan komma på hur de ska kunna döda Alexie tar hon saken i egna händer. Samma sak gäller situationen när hon fick Eric att ta sig upp efter han blivit anfallen av Alexie. Hon visste att hon antagligen skulle behöva Eric för att vinna över Alexie och provocerade Eric tillräckligt för att få honom dit hon ville. Eric och Sookies feminina och maskulina egenskaper fungerar som en vågskål - när den ena är maskulin, blir den andra feminin och vice versa. När det krävs att Sookie ska ta kontroll över situationen och vara den aktiva och starka, värjer hon inte för det. Sookies manliga egenskaper framträder när hon inte har

¹⁶⁷ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 129

¹⁶⁸ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 129

¹⁶⁹ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 129

något val. Eric är feminin när han agerar passivt och förlitar sig på att Sookie tar befälet, hon blir maskulin när hon aktivt provocerar Eric och löser situationen.

Sookie och Bill

I *Död i familjen* hälsar Sookie på Bill som är sjuk efter att ha blivit biten av en fé med silvertänder. Hans tillstånd målas upp som väldigt kritiskt och han som annars, enligt Sookie, har en stark röst är nu svag och skröplig. För att hela Bill måste han få blod av sin skapare, som dessvärre är död. Däremot kan hans ”systers” blod, en annan vampyr som hans skapare omvänt, rädda honom. Sookie bestämmer sig för att leta rätt på henne eftersom Bill verkar motvillig till att kontakta henne.

Sookie säger: ”Jag tänkte inte fråga honom varför han var motvillig att kontakta någon som kunde hjälpa honom. Bill var en envis och ståndaktig man, och jag hade ingen möjlighet att övertyga honom att göra annorlunda eftersom han hade bestämt sig.”(39) Sookie känner sig skyldig till att Bill hade blivit sjuk eftersom han blev biten när han räddade henne, så hon bestämmer sig för att leta rätt på hans ”syster” för att kunna rädda honom. Bengs och Wiklund menar att kvinnan tar bättre hand om sin egen och andras kroppar än mannen. De skriver även att: ”Tvärtemot den kvinnliga socialisationen, där kvinnor lär sig att vara känsliga för kroppsliga signaler, förnekar denna maskulinitetskonstruktion kroppsliga sensationer och den ‘sårbara kroppen’”.¹⁷⁰ Sookie tar ansvar för Bills kropp när han inte vill lösa situationen själv. Bengs och Wiklund menar att kvinnor har lärt sig att tyda kroppsliga signaler. Sookie tyder Bills kroppssignaler och inser att hon måste hjälpa honom vilket gör att hennes handling är typiskt kvinnlig. Hennes handling ligger i linje med Nikolajevas teori om att kvinnor är omtänksamma och omsorgsfulla.¹⁷¹ Bills sjukdomstillstånd går att koppla till Johanssons teori om hur mannens kropp förväntas vara stark och aktiv. Han menar att sjukdomar och andra defekter har associerats med kvinnlig svaghet och bräcklighet, vilket gör att Bill kan ses som typiskt manlig när han avvisar Sookies hjälp.¹⁷² En tolkning är att Bill inte vill framstå som svag och beroende av henne. När Bill avsäger sig Sookies hjälp, även om han är sjuk, går han från att vara beroende och passiv till stark och självständig. Passiviteten ligger dock kvar, eftersom han inte gör någonting åt sitt tillstånd. Det kan tolkas som ett sätt att inte göra sig beroende av någon annan, vilket

¹⁷⁰ Anna Hedenus, Sofia Björk & Oksana Shmulyar Gréen (red.), *Feministiskt tänkande och sociologi: teorier, begrepp och tillämpningar*, 1. uppl., Studentlitteratur, Lund, 2015 s. 161

¹⁷¹ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 129

¹⁷² Thomas Johansson, *Det första könet?: mansforskning som reflexivt projekt*, Studentlitteratur, Lund, 2000 s. 72

överensstämmer med Nikolajevas tanke om att män är mindre beroende av hjälp än kvinnor.¹⁷³

Han antyder att han är beroende av hennes hjälp för han byter snabbt samtalsämne och vill istället prata om Sookie och Erics relation.

Bill frågar Sookie:

”Älskar du Eric?” [...] Hans djupa, bruna ögon vilade på mig med den där fullständiga koncentrationen som till stor del hade dragit mig till honom när vi träffades för första gången.

Var alla jag kände helt fixerade vid mitt förhållande med sheriffen över femte distriktet? ”Ja”, sa jag stadigt. ”Jag älskar honom faktiskt”.

”Säger han att han älskar dig?”

”Ja.” Jag tittade inte bort.

”Vissa nätter önskar jag att han skulle dö”, sa Bill.

Ikväll var vi verkligen uppriktiga. ”Det verkar vara mycket sådant i omlopp. Det finns ett par stycken som jag själv inte skulle sakna”, erkände jag.

[...] ”Vem vill du se dö, Sookie?” Det syntes en nyfiken glimt i hans ögon.

”Det tänker jag inte berätta för dig” Jag log svagt. ”Du kanske kommer uppfylla mina önskningar. Som med farbror Bartlett.” När jag hade upptäckt att Bill dödat min farmors bror som utnyttjat mig - det var då jag borde ha sjappat. (39,40)

I detta citat finns det många olika delar att titta på, det ena som är intressant att diskutera är att hon valde att stanna hos Bill även om han tidigare mördade hennes farmors bror. Hon var medveten om att det var en varningssignal men valde istället att ignorera det. Bill visade enligt henne redan tidigt tecken på att vara våldsam, aggressiv och skyddande. Egenskaper som ses som typiskt manliga i Nikolajevas analyschema.¹⁷⁴

Bill vill gärna diskutera huruvida Sookie och Eric älskar varandra eller inte. Det framkommer även att han vill att Eric ska dö, vilket indikerar att han inte vill att Sookie ska vara med Eric. Bill kan utifrån Nikolajevas schema tolkas vara rovgirig och tävlande, han vill inte förlora mot Eric.¹⁷⁵ Något som är intressant är att Eric, som är sheriff över området där Bill bor och har mer makt, inte avskräcker Bill från att vara illojal. Maktbalansen mellan Bill och Eric, där Eric per automatik borde ha mer makt med tanke på hans arbete och titel (Sheriff), gör att Bill agerar som en typisk hegemonisk man. Överlägsenhet känns igen i Connells definition av den hegemoniska mannen som sätter sig över och tar makten över andra maskuliniteter.¹⁷⁶ När Sookie svarar att hon älskar Eric tilläggs det att hon är stadig på rösten när hon säger det. Jag gör tolkningen att det skulle kunna finnas tvivel, eftersom det måste poängteras att hon måste verka övertygad inför Bill om känslorna för Eric.

¹⁷³ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s, 129

¹⁷⁴ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s, 129

¹⁷⁵ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s, 129

¹⁷⁶ Raewyn Connell, *Maskuliniteter*, 2. uppl, Daidalos, Göteborg, 2008, s 115

Bill säger att han älskar henne och hon svarar att hon inte känner sig värdig att bli älskad så som han älskar henne. Han förklarar:

När det gäller dig och att vara värdig tror jag inte att förälskelse har så mycket att göra med värdet hos den man älskar. Men jag håller inte med dig. Jag tycker att du är en god människa, och jag tycker att du alltid försöker vara den bästa personen du kan vara. Ingen skulle kunna vara... bekymmerslös och solig... efter att ha kommit så nära döden som du gjorde. (41)

Utifrån Bills uppfattning är Sookie en person som är god, alltid försöker utvecklas för att bli den bästa versionen av sig själv, bekymmerslös och glad. Kvinnobilden som målas upp är den kvinnan som inte tar plats, är andra till lags och varm (som går att översätta till omtänksam). Dessa egenskaper går att återfinna i Nikolajevas schema som: mild, passiv, tänker kvalitativt och omtänksamma/omsorgsfulla.¹⁷⁷ Ambjörnsson menar att kvinnor förväntas ha en större tolerans och empati än männen, vilket också stämmer överens med Nikolajevas schema där kvinnan ska vara mild och omtänksam.¹⁷⁸ Genom att Bill berättar för Sookie hur han ser på henne, förstärker han hennes genus. Egenskaperna som han lyfter fram är dessutom enbart typiskt kvinnliga.

Bill menar att oavsett hur Sookie känner så kommer han alltid att älska henne: ”Om du bad mig att begrava ett lik åt dig – eller åstadkomma ett lik – skulle jag göra det utan tvekan.” (40) Bill vill visa sin kärlek genom att förklara att han skulle döda någon för henne och visar att han är värdig henne eftersom han är hård, aggressiv, skyddande och aktiv. Alla dessa egenskaper ligger i linje med Nikolajevas schema.¹⁷⁹ Enligt Connell finns det teorier om att ”patriarkatet grundar sig på ett hormonellt >>aggressionsövertag>>, vilket alltså männen har i förhållande till kvinnorna”.¹⁸⁰ Han tar här makten över henne genom att vara våldsam. Han tar även makten över henne när han anser sig ha rätt att mörda hennes farmors bror, eftersom hon inte ges chansen att påverka hans beslut.

När Sookie är redo att gå hem ifrån Bills hus blir hon orolig över att han inte ska överleva silverförgiftningen. Hon frågar om han kommer att klara sig. ”Jag tror det”, svarade han som om det inte spelade någon roll hur det gick. ”Du kan väl ge mig en kyss, bara för säkerhets skull”, vilket hon gör. ”Känslan av honom, doften av honom, väckte en massa minnen. I vad som verkade en evighet stod vi tätt ihop, men istället för att bli upphetsad blev jag lugnare.”(41) Att hon blev lugnare när hon stod nära Bill och kysste honom skulle kunna tolkas som att hon blev

¹⁷⁷ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s, 129

¹⁷⁸ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s, 129

¹⁷⁹ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s, 129

¹⁸⁰ Raewyn Connell, *Maskuliniteter*, 2. uppl, Daidalos, Göteborg, 2008, s 85

lugn över det faktum att han fortfarande var intresserad av henne. En annan möjlig tolkning är att hon fortfarande känner attraktion till honom och trots hennes förhållande med Eric känner en trygghet tillsammans med Bill och är kluven över vem hon faktiskt vill vara med. Utifrån hennes handling kan hennes agerande ses som både typiskt manlig men också kvinnlig. Det manliga i handlandet är att hon är aktiv och självständig eftersom hon tar det aktiva valet att kyssa tillbaka. Det kvinnliga är att hon kan tolkas som passiv och lydig när hon låter Bill kyssa henne, utan att hon säger emot. Det framkommer inte vad hon faktiskt vill.

Efter kyssen såg hon att Bill såg ut att må bättre. Han svarar genom att säga: ”Ditt älvblod hjälper mig” och Sookie kontrar snabbt ”Jag är bara en åttondels älva. Och du tog inget”. Han fortsätter: ”’Närhet’, sa han lätt. ‘Beröringen hud mot hud.’ Han drog på munnen. ‘Om vi älskade med varandra skulle jag återhämta mig betydligt bättre’”.¹⁸¹ Även om Sookie tänkte att det bara var struntprat, kände hon sig upphetsad. Bäckman förklarar att begreppet ”’Horan’ tangerar eller överskrider oskrivna lagar som på något vis har att göra med för mycket, för ofta, med fel personer och på fel sätt”.¹⁸¹ Sookie överskrider de oskrivna lagarna när hon kysser Bill, vilket kan ses som ”fel person” eftersom hon är i en relation med Eric. Vidare beskriver Bäckman att informanterna i hennes studie menade att en kvinna som anses lössläppt är en kvinna som har sex med en man utan att det finns kärleks känslor. Om kvinnan inte känner kärlek för mannen som hon har sexuellt umgänge med går hon per automatik in under ’hora’-definitionen.¹⁸² Det framgår inte om Sookie känner kärlek för Bill, mer än att hon bryr sig om hans välbefinnande. Men det är tydligt, utifrån Bäckmans definition av ’hora’-begreppet och den stereotypa kvinnobilden, att Sookie i detta fall hamnar utanför ramarna för vad som anses önskvärt av en kvinna. Hade Sookie däremot varit man, hade ’hora’-begreppet bytts ut till ’casonova’ som istället indikerat något positivt.¹⁸³

Bill kan tolkas vara underlägsen Eric. Även fast Bill är i underläge handlar han enligt bilden av vad Nikolajeva menar är en stereotypisk man. Han är stark (även om han är sjuk så orkar han försöka förföra Sookie och stå emot hennes hjälp för att bli frisk), våldsam och aggressiv (erbjuder sig att döda åt henne), tävlande och rovgirig (vill ha Sookie och gör allt för att lyckas),

¹⁸¹ Maria, Bäckman, *Kön och känsla: samlevnadsundervisning och ungdomars tankar om sexualitet*, Makadam, Diss. Stockholm : Univ., Göteborg, 2003 s. 102

¹⁸² Maria, Bäckman, *Kön och känsla: samlevnadsundervisning och ungdomars tankar om sexualitet*, Makadam, Diss. Stockholm : Univ., Göteborg, 2003 s. 106

¹⁸³ Maria, Bäckman, *Kön och känsla: samlevnadsundervisning och ungdomars tankar om sexualitet*, Makadam, Diss. Stockholm : Univ., Göteborg, 2003 s. 101

han är även aktiv och analyserande.¹⁸⁴ Han vet hur han ska göra för att få Sookie dit han vill. Bill som är sjuk, svag och ser ut att vara utmattad är väl medveten om att Sookie älskar Eric och att han älskar henne, men ändå tar han sig friheten att kyssa henne och komma med sexuella antydningar, så som att hon kan ha sex med honom för att han ska helas.

Sookie går att placera in i Nikolajevas schema för hur en manlig karaktär agerar, vilket går att se genom blockcitatet nedan där hon agerar både aktivt och självständigt.¹⁸⁵

Varje gång jag såg Eric kände jag mig lite gladare. Till slut, äntligen, fick jag en alldeles egen orgasm, ett ögonblick så explosivt att det var som om jag laddat inför en storhelg.

”Du...Mår du bra?” frågade Eric. Hans blåa ögon såg ner på mig och han log osäkert, som om han inte var säker på om han borde applådera eller ringa efter en ambulans.

”Jag mår väldigt, väldigt bra”, viskade jag. ”jag mår så bra att jag kanske kommer att glida ur sängen och förvandlas till en pöl på golvet.”

Hans leende blev självsäkrare. ”Det var alltså skönt för dig? Bättre än det varit”

”Visste du att...?”

Han höjde på ena ögonbrynet.

”Ja, det är klart att du visste. Jag hade bara... några problem som behövde lösas av sig själva”

”Jag visste väl att det inte kunde bero på min älskog, hustrun min”, sa Eric, och även om orden var kaxiga såg han definitivt lättad ut.

”Kalla mig inte för din hustru. Du vet att vårt så kallade äktenskap bara är strategi. Men för att återkomma till ditt föregående yttrande: MVG i älskog, Eric” Ära den som äras bör. (43)

Det var först efter att hon agerade självständigt och besökte Bill som hon började slappna av, få bättre sömn och därmed kunna ha sex med Eric utan att hennes tankar begränsade njutningen. Heberlein skriver att: ”Föreställningen att kvinnan skall ta ansvar, inte bara för sin egen utan också för mannens sexualitet, är tyvärr också en tragisk realitet”.¹⁸⁶ Sookie tar ansvar för sin egen sexualitet och även Eric's. Genom att träffa Bill försvann blockeringarna och Eric menar att han förstod att hennes problem med att slappna av inte hade något med honom att göra. Heberlein är inne på samma spår och menar att mannens sexualitet sällan ses som problematisk och när den är det, läggs det över på kvinnan så det har blivit hennes problem.¹⁸⁷

Sookie och Sam

Sookie kopplas ofta ihop med sitt utseende och får många kommentarer om sina fysiska attribut (se även bok 1 *Död tills mörkret faller*, s 5, 142 och 257). Nikolajeva tar inte upp mäns utseende men menar att kvinnor ska vara vackra för att ses som typiskt kvinnliga, vilket Sookie beskrivs

¹⁸⁴ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s, 129

¹⁸⁵ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s, 129

¹⁸⁶ Ann Heberlein, *Den sexuella människan: [etiska perspektiv]*, Studentlitteratur, Lund, 2004 s, 57

¹⁸⁷ Ann Heberlein, *Den sexuella människan: [etiska perspektiv]*, Studentlitteratur, Lund, 2004 s, 58

vara.¹⁸⁸ Sam, som är Sookies chef, kommenterar ofta och gärna hur hon ser ut: ”Du har lett tre gånger ikväll [---]. Det är fint att se det där leendet igen’, sa han”. (33)

Sookies utseende är något som verkar vara något som alla män tar sig friheten att kommentera. Bourdieu menar att:

Allt i tillblivelsen av en kvinnlig habitus och i de sociala betingelserna för aktualisering av den bidrar till att göra den kvinnliga erfarenheten av kroppen till ett extremfall av den allmängiltiga erfarenheten av kroppen-för-andra, vilken ständigt är utsatt för objektiviering genom andras blick och tal.¹⁸⁹

Sams kommentar om hennes utseende skapar också förväntningar på hur Sookie ska se ut. Hennes leende skulle utifrån Sam vara ett bevis på att hon skulle vara glad och välmående, vilket inte behöver vara fallet för Sookie. Men genom att Sam yttrar sig så som han gör så visar han att han uppskattar hennes leende och att hon mår bra, vilket gör att Sookie bör fortsätta vara glad för att han ska vara nöjd och för att hans bild av henne ska fortsätta vara likadan. Bourdieu tar vidare upp vad som förväntas av kvinnor:

Den manliga dominansen konstituerar kvinnorna som symboliska objekt vars vara (esse) är ett varseblivet vara (percipi) och får till effekt att de placeras i ett permanent tillstånd av kroppslig osäkerhet eller, bättre uttryckt, symboliskt beroende: de existerar först och främst genom och för de andras blickar, det vill säga som välkomnande, tilldragande, disponibla *objekt*. Man väntar sig av dem att de ska vara »kvinnliga», det vill säga leende, sympatiska, omtänksamma, fogliga, diskreta, återhållsamma [...].¹⁹⁰

När Sookie inte lever upp till Sams förväntningar rubbas hans bild av henne. Detta skulle även kunna påverka Sookies bild av sig själv eftersom omgivningen påverkar hur en uppfattar sig själv. Framför allt när det handlar om skapandet av genus görs detta i samspel med andra och eftersom ett av Sookies yttre attribut är hennes leende, som kopplas till kvinnlighet, kan hon anses vara mindre kvinnlig när hon inte är sprudlande glad. Butler menar att genusskapandet görs genom ”praktik av improvisationer inom en scen av tvång”.¹⁹¹ Sookie tvingas vara på ett visst sätt för att göra Sam nöjd. Sam kommenterar Sookies kropp ännu en gång: ”Har du redan börjat sola?’ Min solbränna var berömd. Faktum var att jag hade börjat extra tidigt den här våren.” (33) Ambjörnsson tar upp att kvinnan har högre förväntningar på sig än männen när det handlar om att ta hand om sitt yttre.¹⁹² Sookie säger att hennes solbränna är berömd, vilket för det första markerar hur andra människor anser sig ha rätten att kommentera hennes kropp - brännan är

¹⁸⁸ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 129

¹⁸⁹ Pierre Bourdieu, *Den manliga dominansen*, Daidalos, Uddevalla, 2004, s. 78

¹⁹⁰ Pierre Bourdieu, *Den manliga dominansen*, Daidalos, Uddevalla, 2004 s. 81

¹⁹¹ Judith Butler, *Genus ogjort: kropp, begär och möjlig existens*, Norstedts akademiska förlag, Stockholm, 2006 s.

23

¹⁹² Fanny Ambjörnsson, *I en klass för sig: genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer*, Ordfront, Diss. Stockholm: Univ., Stockholm, 2008 s. 118

allmänt berömd. För det andra visar det att Sookie är medveten om vad andra tycker. Bourdieu skriver: ”Följaktligen tenderar beroendeförhållandet till andra [...] att bli konstitutivt för deras vara”. Han fortsätter ”[d]enna *heteronomi* är upphovet till dispositioner som önskan att dra till sig uppmärksamhet och behaga [...]”.¹⁹³ Sookie vet vad andra förväntar sig av henne för att hon ska uppfattas som den som hon brukar uppfattas som och eventuellt sättet hon ser på sig själv, vilket till stor del handlar om att hon bryr sig om sitt utseende. Genom att sola upprätthåller hon den fasad som folk är vana att se och förväntar sig av henne, vilket gör att hon bibehåller sin självbild.

Sam är den av männen som har minst utrymme i bok 10, men är den som i störst utsträckning kommenterar hennes utseende. Här är ytterligare ett exempel:

När jag kom till jobbet klockan elva nästa dag höll Sam på att damma alla flaskor bakom bardisken. ”God morgon”, sa han och stirrade på mig. ”Du ser ut som hej-kom-och-hjälpmig.”
”Tack, Sam. Skönt att veta att jag ser så bra ut som möjligt”
Sam blev röd i ansiktet. ”Förlåt Sookie. Du ser alltid bra ut. Jag tänkte bara...”
”På de stora påsarna under mina ögon?” Jag drog ner huden på kinderna och gav honom en fruktansvärd grimas. ”Jag kom hem väldigt sent inatt.” Jag var tvungen att döda någon och flytta hans bil. ”Jag var tvungen att åka till Shreveport och träffa Eric”
”Affärer eller nöjen?” Han duckade och kunde uppenbarligen inte fatta att han sagt det heller. (103)

I ovanstående citat lever hon inte upp till den bild som hon brukar göra, vilket hon hanterar genom att vara ironisk och tacka och sedan förlöjliga det med grimaser. Hennes svar går också att tolka som att hon blir sårad av hans kommentar och sårbarhet är en av egenskaperna som Nikolajeva menar är typiskt kvinnlig.¹⁹⁴ Sookie kommenterar inte Sams utseende en enda gång i citaten, vilket gör att Sam blir den aktiva och Sookie den passiva. Det beskriver även hur deras relation ser ut och vilka förväntningar de har på varandra. Ambjörnsson beskriver hur kvinnors utseende ska göras om för att bli vackrare: ”Genom konkreta handlingar visas hur »kvinnligheten« är något som kan frammanas, produceras och skapas, bara man får rätt vägledning eller hjälp.¹⁹⁵ Sams kommentar får Sookie att bli medveten om att hon inte ser ut som hon brukar göra och att omgivningens förväntningar på henne inte har levt upp till. Ambjörnsson menar att kvinnors utseende är något som det ofta talas om och då både genom positiva uttryck men kanske främst när det handlar om missnöje.¹⁹⁶ Det finns ett missnöje från båda sidor, som

¹⁹³ Pierre Bourdieu, *Den manliga dominansen*, Daidalos, Uddevalla, 2004 s. 81

¹⁹⁴ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 129

¹⁹⁵ Fanny Ambjörnsson, *I en klass för sig: genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer*, Ordfront, Diss. Stockholm: Univ., Stockholm, 2008 s. 157

¹⁹⁶ Fanny Ambjörnsson, *I en klass för sig: genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer*, Ordfront, Diss. Stockholm: Univ., Stockholm, 2008 s. 172

går att se både i Sams kommentar och även i hur Sookie väljer att reagera på att hon inte lever upp till den sköna bild som hon vanligtvis gör.

Vidare frågar Sam om Sookie åkt för att ha trevligt eller jobba med Eric, något som han direkt ångrar att han tog upp. Uppenbarligen är han mer nyfiken på deras relation än vad han ger sken av. Hon frågar:

”Vad är det du önskar?, frågade jag. Med de flesta andra skulle jag vara rädd om jag bett dem avsluta den meningen.

Men Sam och jag hade varit vänner i årtal.

”Jag önskar att du kunde finna lyckan tillsammans med någon annan”, sa han. ”Jag vet, jag vet. Det angår mig inte. Eric verkar verkligen bry sig om dig, och det förtjänar du” (116).

När Sam kommenterar Sookies val av partner kan han utifrån Nikolajevas schema, ses som skyddande eller rovgirig. Eventuellt kan han vilja skydda henne från någon som han anser inte är tillräckligt bra för henne och att han inte vill att hon ska såras. Den rovgiriga sidan skulle kunna tolkas som att han själv är intresserad av henne och anser sig vara ett bättre val. Connell skriver att mäns dominanta position gör att kvinnor blir underordnade, vilket stämmer mellan Sam och Sookie.¹⁹⁷ Sam är den dominanta som vill uttrycka sitt missnöje för att förhoppningsvis få Sookie att byta partner.

Nikolajeva bygger sitt analyschema utifrån dikotomier, och menar att då kvinnor ska vara vackra för att vara typiskt kvinnliga, beskrivs mannens motsvarande egenskap vara styrka.¹⁹⁸ Hon nämner inte mäns utseende över huvud taget som något typiskt manligt, vilket tyder på att kvinnorna bör vara vackra för att kunna vara kvinnliga. Bourdieu skriver att på grund av den manliga dominansen blir kvinnorna objektifierade, och existerar genom männens blickar.¹⁹⁹ Sookie blir bärare av kvinnliga attribut och egenskaper eftersom Sam är med och skapar Sookies genus där stort fokus läggs på hennes utseende. Hirdman menar att isärhållandet är ett sätt att skapa genus: ”Att vara man är att inte vara kvinna. Att vara man är att vara normbärare. Dessa två maskulinitetens ”lagar” skapar sammantagna ett slags motiv för det vi ständigt kan avläsa, på olika nivåer: att göra genus är att göra skillnad, där skillnad inte finns”.²⁰⁰ Han uppmuntrar henne att vara kvinnlig (leende, glad, passiv) och i samband med det skapar han sitt eget genus genom att vara motsatsen. Han är aktiv, skyddande och analyserande, vilket ligger i linje med Nikolajevas analyschema för en normativ man.

¹⁹⁷ Raewyn Connell, *Maskuliniteter*, 2. uppl, Daidalos, Göteborg, 2008 s. 115

¹⁹⁸ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 129

¹⁹⁹ Pierre Bourdieu, *Den manliga dominansen*, Daidalos, Göteborg, 2004 s. 81

²⁰⁰ Yvonne Hirdman, *Genus: om det stabila föränderliga former*, 2., [rev.] uppl., Liber, Malmö, 2003 s. 65

Diskussion och slutsats

Under denna rubrik kommer vi att diskutera och sedan besvara våra frågeställningar om hur de olika karaktärerna portätteras utifrån genus och sexualitet, och hur Sookie gör sitt genus genom de olika männen - Bill, Eric och Sam. Vi har delat in avsnittet i fyra olika underrubriker - maktrelationen mellan Sookie och männen, symmetriska och asymmetriska relationer, att skapa sitt genus och sexualiteten.

Maktrelationen mellan Sookie och männen

Genom användningen av genusperspektivet har vi sett att framställningen av karaktärernas genus inte har förändrats avsevärt mellan böckerna. I bok 1, *Död tills mörkret faller*, är Sookie och Bill ett par medan i bok 10, *Död i familjen*, är de enbart vänner. Även om relationen ser annorlunda ut är det tydligt att det finns många likheter i hur de förhåller sig till varandra genom böckerna. Hur de portätteras skiljer sig inte avsevärt mellan böckerna. Sookie är hela tiden underordnad Bill, och han använder sin makt över henne på olika sätt för att genom hennes känslor få henne att göra som han vill. Även i relation till Eric kan Sookie ses som underordnad i båda böckerna. I första boken är det för att hon är rädd för honom eftersom han indirekt har hotat henne och hennes familj för att hon ska göra som han säger. Han vill dra nytta av hennes telepatiska egenskaper. I bok nummer tio är Sookie snarare underordnad eftersom hon låter Eric avgöra när saker ska diskuteras, hon blir inlurad i ett äktenskap och förväntar sig att Eric ska rädda henne i olika situationer. Connell menar att den hegemoniska mannen garanteras, eller förmodas, ha en dominant roll över kvinnan - alltså makten.²⁰¹ Mannen, i detta fall Eric, ingår i den patriarkala ordningen där de manliga normerna är allmänt kända, vilket gör att kvinnan, alltså Sookie, per automatik hamnar i underordning och Eric blir då den dominerande.

Vi har med hjälp av Nikolajevas analyschema visat att Sookie är lika passiv och underlägsen både Eric och Bill. Däremot är Sookie mer ambivalent när det gäller känslorna hon har för Eric, vilket framkommer i bok 10. Ambivalensen blir tydlig när hon ena stunden säger att hon älskar honom och den andra stunden är otrogen med Bill. Sam och Sookies relation är inte lika icke-jämställd som hennes relation med de övriga männen. Sam agerar inte hotfullt mot Sookie så som Eric, eller bestämmer över henne så som Bill gör. Sam uppfyller dessutom oftast inte bara

²⁰¹ Raewyn Connell, *Maskuliniteter*, 2. uppl, Daidalos, Göteborg, 2008 s. 115

kriterierna för vad som anses vara en normativt manlig karaktär enligt Nikolajevas schema, utan går även ofta att ses som en normativ kvinnoroll.²⁰² Däremot menar Connell att en man som kategoriseras som hegemonisk även är dominant mot andra män, inte bara mot kvinnor.²⁰³ Sam intar en beskyddande roll när Sookie till exempel blir förolämpad av Bellefleur i bok 1, och visar sin dominans över honom. Han går då att se som det Connell menar är en hegemonisk man. Att Sam inte har samma makt över Sookie som de övriga två männen kan ha att göra med att han redan har en maktposition över henne eftersom han är hennes chef, vilket gör att han inte behöver skapa maktbalansen i relationen - den finns redan där. Han kommenterar ofta Sookies utseende, i både *Död tills mörkret faller* och i *Död i familjen* och det finns ett intresse för Sookie från hans sida. Genom att Sam tar sig rätten att kommentera hennes utseende har han också en viss makt över henne, och Bourdieu menar att: ”Följaktligen tenderar beroendeförhållandet till andra [...] att bli konstitutivt för deras vara”.²⁰⁴ Sookie hamnar alltså i ett beroendeförhållande till Sam, vilket blir väsentligt för hennes existens.

Symmetriska och asymmetriska relationer

Sookies relation till Bill och Eric kan i mångt och mycket ses som det som Heberlein beskriver som en asymmetrisk relation. En sådan relation karaktäriseras av att det bara är ena parten som har makten att avsluta och bestämma över ett förhållande, vilket här alltså blir den dominanta.²⁰⁵ I första boken har Sookie och Bill ett förhållande, där endast Bill verkar vara den som bestämmer. Sookie anpassar sig hela tiden efter hans sinnesstämning och humör. I tionde boken har de avslutat relationen, men han lyckas ändå charma henne och på så vis bestämma över hennes välmående, och relationen är fortsatt asymmetrisk. Eric är väldigt dominant i båda böckerna, även om han i bok tio uttrycker känslor vilket han inte gör i bok ett. Deras förhållande går ut på, precis som det mellan Sookie och Bill, att det är Eric som har övertaget och är den som bestämmer och är ett asymmetriskt förhållande. I kontrast till de asymmetriska relationerna mellan Sookie, Bill och Eric har vi den istället symmetriska relationen mellan Sam och Sookie. En symmetrisk relation menar Heberlein är då båda parterna kan bestämma över relationen, och ingen sätter sig över den andre.²⁰⁶ Sam kommenterar visserligen ofta Sookies utseende, men hon ger honom aldrig makten att helt bestämma över henne så som de andra männen gör. Hon bestämmer inte heller över hur Sam ska agera eller vara, utan låter honom istället vara som han

²⁰² Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 129

²⁰³ Raewyn Connell, *Maskuliniteter*, 2. uppl, Daidalos, Göteborg, 2008 s. 115

²⁰⁴ Pierre Bourdieu, *Den manliga dominansen*, Daidalos, Göteborg, 1999 s. 81

²⁰⁵ Ann Heberlein, *Den sexuella människan: [etiska perspektiv]*, Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 22

²⁰⁶ Ann Heberlein, *Den sexuella människan: [etiska perspektiv]*, Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 22

är. Att de gemensamt bestämmer över relationen och ingen av dem direkt kan ses som den dominanta gör att relationen blir symmetrisk. Det går även att se deras relation som asymmetrisk i och med att Sam försöker få Sookie att ha ett förhållande med honom, men hon har makten att stå emot det och väljer att inte inleda något.

Att skapa sitt genus

Sookie förändras och blir underordnad först efter att hon och Bill blivit ett par i bok 1. Innan de var tillsammans räddade hon honom och hade inga problem med att gå in i ett slagsmål, hon var till och med nyfiken på det. När de väl är ett par och Bill har visat vilken roll han har i förhållande till henne, anpassar hon sig och blir den passiva. Bill bibehåller sin roll som en hegemonisk-dominant man genom båda böckerna och är den som bestämmer över Sookie, som blir den underordnade kvinnan. Enligt Nikolajevas analyschema för hur en normativ kvinna ska vara stämmer nästintill alla punkter in på Sookie efter att hon och Bill blivit tillsammans, men även i hennes relation tillsammans med Eric. Hon är vacker, passiv, emotionell, självupppoffrande, aggressionshämmande, omtänksam, sårbar och beroende.²⁰⁷ I relationen till Sam är hon något mer självständig, vilket kan ha att göra med att han inte kan karaktäriseras som hegemonisk-dominant som både Bill och Eric är i båda böckerna. Sam är istället det som Connell definierar som delaktig. Han har fördelarna som en hegemonisk man har, men innehar inte samma makt och är inte lika dominant.²⁰⁸ Det går även till och från att kategorisera honom som kvinnlig enligt Nikolajevas schema då han ofta är omtänksam och sårbar gentemot Sookie. Detta håller i sig i både *Död tills mörkret faller* och *Död i familjen*, han tar sig aldrig den makt över Sookie som de båda andra två männen gör. Däremot tar han sig rättigheten att kommentera Sookies utseende, vilket även Bill ofta gör. I bok 10 beskrivs en mer hegemonisk-dominant bild av Sam, än i första boken eftersom han väldigt ofta tar sig makten att kommentera hennes utseende, men i övrigt inte pratar så mycket med henne. Hennes värde ligger då i hennes utseende. Till skillnad från Bill och Sam kommenterar inte Eric Sookies utseende i samma utsträckning. Bill och Sam skapar Sookies genus genom att ständigt kommentera hennes utseende där de mestadels lägger vikt vid hennes kvinnlighet. Eric skapar istället hennes genus genom att ha ständig makt där hon måste anpassa sig efter honom. Detta gör att många av de normativa kvinnoegenskaperna som finns i Nikolajevas schema synliggörs hos Sookie - hon blir passiv, sårbar och emotionell.²⁰⁹ Inte ens i bok 10, där Sookie och Eric är gifta, kommenterar han hennes utseende. Han tar sällan upp

²⁰⁷ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 129

²⁰⁸ Raewyn Connell, *Maskuliniteter*, 2. uppl, Daidalos, Göteborg, 2008 s. 117

²⁰⁹ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 129

varken hennes goda eller mindre goda sidor. Han är bara med henne, vilket skiljer sig från både Bill och Sam som ständigt kommenterar hennes person och utseende. Bill och Eric är delaktiga i skapandet av både Sookies och deras eget genus genom att de ständigt antar normativa könsstereotyper och förväntar sig att Sookie ska motsvara deras förväntningar för hur en normativ kvinna ska vara. Sam däremot antar inte alltid de normativa könsstereotypa rollerna, utan är gränsöverskridande och det går att se både manliga och kvinnliga drag hos honom.

I bok 1 kommenterar Sookie sitt eget utseende i större utsträckning än vad hon gör i bok 10. I bok 10 har läsaren redan fått en bild av henne och då kan det vara så att det inte behövs upprepas lika frekvent. Genom Sookies beskrivning av sig själv och männens kommentarer lyfts hennes feminina utseende och egenskaper fram, som i sin tur skapar hennes genus. Butler skriver: ”Dessutom gör man inte sitt genus ensam. Man ‘gör’ det alltid tillsammans med eller för någon annan, även om den andra är enbart imaginär”.²¹⁰ Enligt Butler så gör alltså Sookie sitt genus genom männens kommentarer och sina egna förväntningar på sig själv. Hennes genus skapas då genom hennes egen beskrivning av sig själv och att hon försöker leva upp till andras bild av henne, men även genom männens kommentarer och hur hon väljer att agera i olika situationer. Sookie väljer oftast att förlita sig på både alla dessa tre män. Både Bill och Eric tar aktivt den beskyddande rollen så förväntar hon sig att de ska lösa diverse situationer. Sam förhåller sig något annorlunda till den aktiva mansrollen, även om han ofta är aktiv så gör han det på ett mindre dominant sätt än Eric och Bill. Han ser det snarare som att ställa upp och hjälpa henne, än att vara hennes beskyddare. Genom att Sookie hela tiden väjer att förlita sig på att någon av männen ska rädda henne så skapas deras genus i samspel med varandra, så som Butler menar i citatet ovan, och återspeglar den heteronormativa bild av maskulina och feminina särdrag som Nikolajeva visar i sin analyschema.

Sexualiteten

Det går att få två olika bilder av Sookies sexualitet. Den ena bilden vi får av henne håller sig oftast inom ramen för hur en normativ kvinna ska vara, med egenskaper som skulle kunna ses som de som madonnan besitter. Enligt Nikolajevas analyschema ska madonnan (normativa kvinnan) vara mild, lydig och passiv, vilka är egenskaper som Sookie ofta uppfyller enligt våra analyser.²¹¹ Även Ambjörnsson skriver om madonnan och menar att hon ses som asexuell och

²¹⁰ Judith Butler, *Genus ogjort: kropp, begär och möjlig existens*, Norstedts akademiska förlag, Stockholm, 2006 s. 23

²¹¹ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar, 2.*, [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 129

bara har en reproducerande roll.²¹² Den andra bilden vi får av Sookie, som är tvärtemot den som skulle kunna ses som madonnan, är alltså horan. Horan beskrivs enligt Bäckman som en kvinna som “överskrider oskrivna lagar som på något vis har att göra med för mycket, för ofta, med fel personer och på fel sätt.”²¹³ Ett exempel på detta är när Sookie kysser Bill under tiden hon är i en relation med Eric.

Sookie har en sexuell ambivalens som går att se genom sättet som hennes, och de olika männens, sexualitet portätteras på. Laqueur skriver i *Könens uppkomst* där mannens sexualitet målas ut som omättlig, medan kvinnan ansågs kunna hålla tillbaka sin sexuella åtrå.²¹⁴ Å ena sidan vill hon bevara det kyska och är väldigt osäker på vad han ska tycka när hon berättar att hon är oskuld, och hon är rädd att göra honom missnöjd, och det skulle enligt Laqueur kunna ses som att hon håller tillbaka sin sexuella åtrå. Å andra sidan vill hon inget hellre än att ha sex med Bill och ber om mer när de väl har sex. Bill går att placera i Nikolajevas schema som både aggressiv, våldsam och rovgirig. Hans sexualitet och hegemoniska mansroll går hand i hand, precis som Sookies normativa kvinnoroll. Sookies genus och sexualitet beskrivs utifrån hur en stereotypisk kvinna ska vara. Mild, passiv, emotionell och sårbar.²¹⁵ Bill och Sookies sexualitet är tätt sammankopplat med deras genus.

I bok 1, *Död tills mörkret faller*, är Sookie och Eric ytligt bekanta och Sookie är rädd för honom. Han visar dock att han tycker att hon ser bra ut, och Bill menar vid ett tillfälle att Eric vill ha henne dels eftersom hon är snygg och dels eftersom han är nyfiken på, i och med att hon doftar så gott, hur hennes blod smakar. (257) Han vill dessutom använda hennes telepatiska förmåga till sin egen fördel. Däremot är de inte i närheten av att ha någon sexuell relation över huvud taget. I bok 10, *Död i familjen*, har Sookies och Erics relation utvecklats till att inkludera både kärlek och sex. Den sexuella relationen är på bådadas villkor och Eric lägger mycket fokus på hennes njutning. Däremot har Sookie, i början av bok 10, svårt att slappna av och ha sex med Eric, vilket löser sig genom att hon träffar Bill och kysser honom. Heberlein menar att den kvinnliga sexualiteten fortfarande konstrueras ”i förhållande till mannens som svagare, passivare och mer bunden till känslor och relationer. Föreställningen att kvinnan skall ta ansvar, inte bara för sin egen utan

²¹² Fanny Ambjörnsson, *I en klass för sig: genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer*, Ordfront, Diss. Stockholm: Univ., Stockholm, 2008 s. 117

²¹³ Maria Bäckman, *Kön och känsla: samlevnadsundervisning och ungdomars tankar om sexualitet*, Makadam, Diss. Stockholm : Univ., Göteborg, 2003 s. 102

²¹⁴ Thomas Laqueur, *Om könens uppkomst: hur kroppen blev kvinnlig och manlig*, B. Östlings bokförl. Symposion, Stockholm, 1994 s. 238-241

²¹⁵ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 129

också för mannens sexualitet, är tyvärr också en tragisk realitet”.²¹⁶ När Eric och Sookie kan ha sex utan hämningar säger Sookie att hon äntligen kan slappna av för att hon har löst de mentala blockeringar hon haft, varpå Eric säger att han visste att det inte hade med hans sexuella insats att göra. Sookie är, sett utifrån citatet ovan av Heberlein, ansvarig för både sin egen och hennes partners sexualitet.

Sookie och Sam gör aldrig något som skulle kunna kategoriseras som sexuellt - de vare sig kysser varandra eller är ens i närheten av det, varken i *Död tills mörkret* faller eller *Död i familjen*. Däremot är det tydligt att Sam i båda böckerna är intresserad av henne, då han kommenterar hennes utseende och kläder på ett sätt som någon som inte var intresserad inte skulle ha gjort. Han drar till exempel in hennes doft i bok 1 (se s. 117f) och kommenterar hennes val av partner i bok 10 (se s. 116).

Slutsatser

Karaktärerna porträtteras utifrån det som definieras i Nikolajevas analyschema som stereotypa könsroller. Sookie visar dock till och från upp vissa manliga karaktärsdrag men övervägande egenskaper framställs som typiskt kvinnliga enligt Nikolajevas schema - hon är oftast vacker, emotionell, självupppoffrande, passiv och beroende. Hon är den som utvecklas mest genom böckerna, och går från att vara självständig och aktiv innan hon träffar Bill till att vara passiv och beroende efter att de inlett en relation. Sam går i båda böckerna att kategorisera som både stereotypiskt kvinnlig och manlig och visar att han både är emotionell men också tävlande och aktiv. I bok 1 har Sam en mer gränsöverskridande roll än i bok 10. Utvecklingen som Sam gör är att han faller in i den mer maskulina rollen och lämnar många av de feminina sidor som han uppvisade i bok 1. Både Bill och Eric går att kategorisera enligt Nikolajevas analyschema för hur stereotypa män ska vara. Bill gör ingen större utveckling från bok 1 till bok 10, utan är både aktiv och dominant, och uppfyller alla punkter i Nikolajevas schema som bland annat rovgirig, tävlande och självständig i båda böckerna. Erics utveckling från bok 1 till bok 10 är även den nästintill obefintlig. Den största förändringen han gör är att han öppnar upp sig mer för Sookie och visar en mildare sida men han är oftast, precis som Bill, rovgirig, tävlande och självständig. Porträtteringen av Erics genus går att likställa med hans sexualitet. Han är hegemonisk-dominant men anpassar sig efter Sookies sexuella behov, till skillnad från Bill.

²¹⁶ Ann Heberlein, *Den sexuella människan: [etiska perspektiv]*, Studentlitteratur, Lund, 2004 s. 57

Alla fyra skapar sitt genus genom relationerna de byggt upp till varandra, och genom det även sin sexualitet. Sookie visar upp en ambivalens i sin sexualitet. Ibland visar hon upp en sida av sig själv som enligt Bäckman går att kategorisera som "hora", och ibland det som Ambjörnsson kategoriserar som "madonnan". Butler menar i *Genus ogjort* att genus skapas i relation till andra.²¹⁷ Sookies genus, men också hennes sexualitet, skapas i hennes sätt att beskriva sig själv, hur hon agerar i olika situationer och viljan att leva upp till männens bild av henne. Hon låter männen ha makt över henne, även om hon vid många tillfällen tvekar och inte är överens med dem. Hennes passivitet får henne längre in i den stereotypa kvinnorollen. Även männens genus går att applicera på det Butler menar om att ens genus skapas i relation till andra. Bills, Sams och Erics genus skapas i den relation de har till Sookie, och de intar alla olika roller när de är med henne. Bill och Eric intar det Connell menar är en hegemonisk dominant roll, medan Sam snarare intar rollen som delaktig.²¹⁸ Bills sexualitet tar sig i uttryck genom dominans och makt. Både hans genus och sexualitet stämmer överens med Connells teori om den hegemonisk-dominanta manligheten. Sams sexualitet visas inte.

Avslutning

Som med alla böcker som läses och används i undervisningen behöver läraren ha en plan för hur innehållet ska användas. Med *Sookie Stackhouse Series* finns en stor potential för att kunna motarbeta reproduktionen av genusnormer genom att diskutera genus, sexualitet, maktperspektiv, förväntningar på kvinnor och män och heteronormen genom till exempel de avsnitt vi har lyft i analyserna. Boken kan ytterligare diskuteras utifrån till exempel ett feministiskt perspektiv (en sådan analys hade kunnat synliggöra helt andra strukturer i böckerna) och utifrån ett queerperspektiv. Queerperspektivet skulle främst gynnas om birollskaraktärerna inkluderades i analysen.

Vid första anblick kan huvudkaraktärerna verka normbrytande, men genom de teorier och metoder som vi använt blir det tydligt att karaktärerna porträtteras stereotypiskt. För att inte reproduktionen av normer ska fortgå måste diskussionen vara förankrad i olika teorier som utmanar heteronormen. I inledningen refererade vi till Persson, som skriver att: "Skolan har trots att den tar en allt större plats i elevernas liv förlorat sitt bildningsmonopol. Populärkulturen har för många blivit ett alternativt bildningsmedel som konkurrerar med skolan om tid,

²¹⁷ Judith Butler, *Genus ogjort: kropp, begär och möjlig existens*, Norstedts akademiska förlag, Stockholm, 2006 s.

23

²¹⁸ Raewyn Connell, *Maskuliniteter*, 2. uppl, Daidalos, Göteborg, 2008 s. 114ff

uppmärksamhet och intresse”.²¹⁹ I många fall är populärkulturen den enda kultur som elever möter, vilket ställer högre krav på undervisningen så att eleverna får ta del av sådant som gynnar den analytiska förmågan.²²⁰ Om eleverna lägger mycket tid på populärkultur och då främst skönlitteratur som enligt Persson konkurrerar med skolan om intresse och tid, borde det vara fördelaktigt att arbeta med populärkultur som intresserar men som förankras i teoretiska ramverk så att bildningen inte exkluderas. Om böckerna används utan vidare analytisk ingång är risken snarare att rådande könsnormer reproduceras. Undervisningen ska ”[...] utmana eleverna till nya tankesätt och öppna för nya perspektiv”, vilket eleverna får närma sig om de får använda olika teoretiska ramar vid analysering av böckerna.²²¹ Båda böckerna kan både motarbeta och reproducera stereotypiska könsnormer, beroende på hur och om lärare arbetar aktivt med olika teoretiska ramverk i relation till böckerna.

Sammanfattning

Vi har i denna uppsats analyserat och jämfört bok 1 *Död tills mörkret faller* och bok 10 *Död i familjen* ur bokserien *Sookie Stackhouse Series* av Charlaine Harris. Läsningen och analyserna har gjorts ur ett genusperspektiv där vi tagit hjälp av litteraturen i tidigare forskning och teoriavsnittet. Syftet var att undersöka hur genus och sexualitet framställs i böckerna. Vi har även försökt att visa hur böckerna reproducerar, eller motverkar, normer i framställningen av de olika karaktärerna och om deras porträttering förändrats genom böckerna. För att kunna genomföra analysen har vi använt oss av en komparativ analysmetod och Nikolajevas schema för stereotypa män och kvinnor i litteraturen.

Vi har analyserat fyra olika karaktärer: Sookie, Bill, Eric och Sam. Detta urval gjorde vi eftersom det är dessa som har mest utrymme i böckerna. I analyserna har vi lyft fram hur maktbalansen mellan karaktärerna ser ut och hur de skapar sitt genus och sin sexualitet i relation till varandra. Analysen visade att karaktärerna i stor utsträckning porträtteras utifrån stereotypa könsroller och att deras utveckling knappt var märkbar. Vidare gick det att se att Sookies genus skapades i relation till Bill, Eric och Sam, men att även alla tre männens genus skapades i relationen till Sookie. Karaktärerna visade i stort sätt upp alla punkter i Nikolajevas analyschema för stereotypa könsroller. Sookie gick oftast att kategorisera som typiskt kvinnlig, medan Bill och

²¹⁹ Magnus Persson, (red.), *Populärkulturen och skolan*, Studentlitteratur, Lund, 2000 s. 16

²²⁰ Magnus Persson, (red.), *Populärkulturen och skolan*, Studentlitteratur, Lund, 2000 s. 16

²²¹ <http://www.skolverket.se/laroplaner-amnen-och-kurser/gymnasieutbildning/gymnasieskola/sve?tos=gy&subjectCode=SVE&lang=sv>

Eric i stort sett alltid gick att kategorisera som typiskt manliga. Sam var den karaktär som kan ses som gränsöverskridande, då han i båda böckerna gick att kategorisera ungefär lika mycket enligt de kvinnliga som manliga karaktärsdragen, dock syntes hans feminina egenskaper något tydligare i bok 1. Vad vi fann intressant var att männens genus porträtterades väldigt snarlikt genom båda böckerna, även om deras utrymme varierade mellan bok 1 och bok 10.

Som avslutning diskuterade vi hur böckerna kan användas i undervisningen för att diskutera genus, sexualitet och normer. Vi lyfte även fram vilka för- och nackdelar lärare kan stöta på och vad vi anser är viktigt när dessa diskuteras för att inte reproducera stereotypa könsroller.

Källförteckning

Tryckta källor

Ambjörnsson, Fanny, *I en klass för sig: genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer*, Ordfront, Diss. Finland, Bookwell, Stockholm, 2008

Bourdieu Pierre, *Den manliga dominansen*, Daidalos, Göteborg, 2004

Butler, Judith, *Genustrubbel: feminism och identitetens subversion*, Daidalos, Göteborg, 2007

Butler, Judith, *Könet brinner!:* texter, Natur och kultur, Stockholm, 2005

Bäckman, Maria, *Kön och känsla: samlevnadsundervisning och ungdomars tankar om sexualitet*, Makadam, Diss. Stockholm : Univ., Göteborg, 2003

Connell, Raewyn, *Maskuliniteter*, 2. uppl, Daidalos, Göteborg, 2008

Denk, Thomas, *Komparativa analysmetoder*, 1. uppl., Studentlitteratur, Lund, 2012

Franck, Mia, ”Vampyrens makeover - tystnad som normbrott i vampyrfiktion” i Kivilaakso, Katri, Lönngren, Ann-Sofie & Paqvalén, Rita (red.), *Queera läsningar: [litteraturvetenskap möter queerteori]*, Rosenlarv, Hägersten, 2012

Harris, Charlaine, *Död i familjen*, Fenix, Stockholm, 2012

Harris, Charlaine, *Död tills mörkret faller*, Månocket, Stockholm, 2010

Heberlein, Ann, *Den sexuella människan: [etiska perspektiv]*, Studentlitteratur, Lund, 2004

Hedenus, Anna, Björk, Sofia & Shmulyar Gréen, Oksana (red.), *Feministiskt tänkande och sociologi: teorier, begrepp och tillämpningar*, 1. uppl., Studentlitteratur, Lund, 2015

Hirdman, Yvonne, *Genus: om det stabilas föränderliga former*, 2., [rev.] uppl., Liber, Malmö,

2003

Höglund, Anna, *Vampyrer: en kulturkritisk studie av den västerländska vampyrberättelsen från 1700-talet till 2000-talet*, Växjö University Press, Diss. Växjö : Växjö universitet, Växjö, 2009

Johansson, Thomas, *Det första könet?: mansforskning som reflexivt projekt*, Studentlitteratur, Lund, 2000

Laqueur, Thomas, *Om könenas uppkomst: hur kroppen blev kvinnlig och manlig*, B. Östlings bokförl. Symposion, Stockholm, 1994

Nikolajeva, Maria, *Barnbokens byggklossar, 2.*, [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2004

Persson, Magnus (red.), *Populärkulturen och skolan*, Studentlitteratur, Lund, 2000

Persson, Therése, *Kvinnlig för sin ålder: en intervjustudie om ålder, kropp och femininitet*, Bullfinch publishing, Diss. Linköping : Linköpings universitet, Stockholm, 2010

Sigurdson, Erik, *Det sitter i väggarna: en studie av trä- och metallslöjdsalens materialitet, maskulinitet och förkroppsliganden*, Umeå universitet, Diss. Umeå : Umeå universitet, Umeå, 2014

Skeggs, Beverley, *Att bli respektabel: konstruktioner av klass och kön*, Daidalos, Göteborg, 2000

Skolverket. Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011, 2011.

Wolf, Lars, *Läsaren som textskapare*, Studentlitteratur, Lund, 2002

Internetbaserade källor

http://charlaineharris.com/?page_id=3 (hämtad 2016-04-28)

http://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/sok?_xurl=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fpubext%2Ftrycksak%2Fblob%2Fpdf3126.pdf%3Fk%3D3126 (Hämtad 2016-04-29)